

ek

szemben az, hogy... elhajtotta a... minthogy Francia... érdeke, hogy Olasz... Martson fenn az An...

és Barthou talál...

edések, amelyekről... az októberi római... tanácskozi fog. Ha... az volna az eredné... és olaszok megegyez... a nagykérdésében... özeleiben még fenn... megoldása már... lenne.

érdekei azt kíván... vesen megegyezték... pancziország s haj... végre, hogy elismer... a mi helyzetét. Ha... jogos követeléseit... a mi oka sincs többé... szággal szemben fron... végt jelentené az... eményeknek. Hye... Magyarország, mely... ngelyében a revizó... barizsban és új... ki lehetne ez más... mely szintén a ver... robbantásán fárado...

Paul Feiger
Hírel No. 51.

org problémát nem... mert ezzel csak az... rtyét szolgálnak.
gyűlés politikai fő... a bolivia—para... egyverszállítási tí... ére vonatkozó olasz... mu főbizottsághoz

rek szerint, von Pa... indul el bécsi állo... özőleg berlini kor... zéseket fog fo-y... tartásának irányel-

ZTIKA

ikai szakosztálya... ap gyalogkiránu... környékére. Indu... a klubtól Calea... n. Vendégeket szí...

ESZTÖI
TEK

veskedjék németül... etre való hívó ko... omhez fordulni:
entura Praga, XII

KÖNYV,

szeser
Jó, olcsó

és Lapkiadó Rt.
Baron L. Pop 10.
0-77.

urat

Taxa postala
plátite in num.
No. 224713/929.

Szerkesztőhely
és ki-
tal: C
Baron

10. Telefon: 9-77. Előfizetés
Havonta 110, negyedévre 3
évre 600, egészévre 1200 k.
földre: Havonta 2, negyed
félévre 12, egészévre 20 doll
detések díjszabás szerint.

„KELET“ az erdélyi és bánági zsi-
dóság egyetlen politikai napilapja.
Cikkeink utányomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

DI Rámásetter Róbert
Disztér 2., I. em.
BUDAPEST

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hát-
szegi Ernő, Strada Matei Milo 5.

Ára 5 lej

Vasárnap, 1934. szept. 23.
5695. EV. XVII. EVF.
TISRÍ 14. 213. SZÁM.

Sátrak ünnepe

Ósi szimbólumok rejlenek ünnepeinkben, régi és mégis aktuális igazságok. „Hét napig üljétek sátrakban“ — rendeli a Biblia. A Talmud hozzáfűzi: „Ugy üljétek bennök, mintha ott is laknátok“.

A sátor szimbóluma a zarándoklásnak, a családiasságnak az egyszerűségnek, a kitartásnak és bátorságnak. A sátorlakó állandó küzdelmekre és kevés nyugalomra van berendezve. Védekeznie kell az időjárás viszonyltságai, a vadak támadó-saj ellen és erejét a családi összetartozás-sá, a szeretet kötelekével igyekszik biz-
tosítani és kíméltíteni. Ez így volt primitív időkben a régmúltban, így volt később is, amikor őseink letelepedhettek saját országukban, ahol a környező keleti és nyugati nagyhatalmak elől kellett megvédeniük fészüküket, amelyek ha kőből is épültek, lényegükben sátrak maradtak. A helyzet megváltozott a diaszpórában, új települések és régi félelmek.

Zsidó sors ez, zsidó valóság. Napjainkban nem e ugyanezt érezzük? Egyik oldalán a zsidóság egy töredéke mintha állandósultna és új országában. Arec Jisráéleiben falathoz, pihenőhöz, Gédis munkához jutott, mialatt egy nagy diaszpórabeli birodalomból testvéreink zsej menekülnek a hontalanságba. Sátorokban ülnek, lelkeiket a bizonytalanság megrázza, gyermekek és azok, javéleket élők állanak világ országútján és tudják hová. Rájuk kell gondolnunk sátor ünnepeken, akiket betölt a zsidó sors. Ők azok, akikre szól a Talmud dása: „Ugy üljétek sátraitokban, mintha benne laknátok“.

De legyen erő rajtuk a esüggedés, ne lazuljanak meg családi köteleik, törődjenek bele az egyszerűségbe, maradjanak bátrak és kitartók.

Mert szüköt ünnepe mindezeket fejt szimbólálja a zsidó összetartás. Mintha egyetlen törzs lenne az egész, közös feladatokkal és testvéri segítség egyenlőségével. A megpróbáltatás napjában érvényesülnie kell a zsidó szeretetnek, annak a nemes érzésnek, hogy egyetlen család tagjai vagyunk. Család a népek családjai között. Megéveztetek között, akiket ellenük uszítanak.

Napjainkban ünnepi lélekkel gondoljunk a sátoros ünnep ősi és mindenkor időszerű szimbólumára. Gondoljunk német testvéreinkre, rázzuk fel éreltük a magunk és a világ lelkiismeretét.

szentől Vacsóig

Beck lengyel külügyminiszter több ízben is kijelentette, hogy Lengyelországnak a kisebbségi egyezményre vonatkozó bejelentése nem érinti és nem érinteti a lengyelországi zsidók jogi helyzetét. A kisebbségi védelem biztosítása — ugyan — nemcsak a békeszerződéseken, hanem a lengyel alkotmányban is belefoglaltatik.

Igy a lengyel külügyminiszter Genfben. De nem így a lengyel kormánykörök Varsóban. Mialatt ugyanis az ország külügyminisztere megtette nevezetes kijelentését és ezzel kapcsolatos nyilatkozatait, othon, Lengyelországban, egészen más kép fogták fel az új helyzetet.

A külügyminiszter Genfben tett megnyugtató és elhárító nyilatkozataira csúf tanos tettek cáfolnak rá Varsóban. A kormány és az antiszemita nemzeti demokráta egy kórusban üdvözik a kisebbségi egyezmény felrugasát. Ebben a kérdésben most már nincs különbség a felelőtlen antiszemiták és a felelős kormánykörök között.

A különbség a takikában van. A nemzeti demokráta alkotmánymódosítást követelnek. Alkotmánymódosítást a zsidók polgárjogainak megsemmisítésére. A kormány ezzel szemben lassu tempót diktál. Tegnap parlamentet kötött Hitlerrel és szakított Franciaországgal — ez a külpolitika, ma pedig csendesen engedi közeledni a nemzeti demokráta és olytatja azt a lassu folyamat, de annál céltudatosabb politikát, mely a kisebbségi jogok tényleges megsemmisítésére irá-

A zsidó nagyünnepek alatt templom- és temetőrombolások voltak Németországban

Müller birodalmi püspök szerint nem a zsidóságból indult ki a kereszténység. Hitler kijelentette, hogy amíg az övé a hatalom, a zsidóknak nem lesz befolyásuk Németországban

Hannover, szeptember 22. Müller birodalmi püspök beszéde tartott Hannoverben. Prédikációjában kitért a zsidókérdésre és élesen kikelt azok ellen, akik azt mondják, hogy Jézus is zsidó volt. „Erre azt kell válaszolnom — mondotta a püspök —, hogy minden évben akad egy-egy ember, aki megmondja a népnek az igazságot, am ért betörök a fejét. Ez volt a sorsa a megváltónak is. A kereszténység nem a zsidóságból indult ki, hanem a zsidósággal való állandó harcban született meg. A keresztény idők óta végre akad egy nép, melynek bátorsága volt meghirdetni a harcot a zsidók ellen. Ebben a harcban nekünk, keresztényeknek, össze kell fognunk, ha egy félévig kopalmi is kell“. A birodalmi püspök Hitler stenítésével fejezte be beszédét, mely a külföldi egyházi körökben nagy megütközést váltott ki.

Egy érdekes Hitler nyilatkozat

Newyork, szeptember 22. Gustave Oberlander, aki Pennsylvániában egymillió dolláros hitelalapítást létesített a Németországgal való barátságos kapcsolatok előmozdítására, hosszabb németországi tartózkodás után visszatért Newyorkba, ahol nyilatkozatot adott a sajtónak. Elmondotta, hogy beszélt Hitlerrel, akinek

kijelentette, hogy a németországi zsidók üldözötése nagy igazság alanság. Hitler erre magából kikelve válaszolta:

— Amíg én vagyok a hatalom, a zsidók nem nyérnek vissza befolyásukat Németországban!

Náci szórakozás Schwäbisch-Gmündben

Prága, szeptember 22. A saarbrückeni Deutsche Freieit című lap nemzsidó berlini forrásból közli a következő jelentést: A zsidó újév napján Németország több városában támadták meg a náci a zsidó temetőket és templomokat. Schwäbisch-Gmündben a rohamosztagosok behatoltak a zsidó magóba és szédülták annak egész berendezését. A kegyzereket az uccára vitték és ott guntý úzek belőlük. Szét, szakítva és szétörve szórák szét az uccákon a templomokból elrabolt tárgyakat. A merénylet után összekergették a zsidó hitközség tagjait és a rohamosztagosok egyike beszédet intézett hozzájuk. Beszédében halállal fenyegette meg a helység egész zsidóságát, ha bármilyen hárt is közölnek az eseményről a sajtóban. A zsinagóga meggyalázását dicsőítő és a zsidókat halállal fenyegető szónoklatot Heil Hitler! kiáltással fejezte be a roham osztagos szónok.

Az ellenzéki pártvezérekkel is meglátogatja a kormány a közigazgatási reformot

Bucuresti-Bukarest, szeptember 22. A mai minisztertanács után a következő kommunikikét adták ki:

A minisztertanács mai ülésén befejezte az illegális kinevezésekre, előléptetésekre, véglegesítésekre, megerősítésekre és inkadrálásokra vonatkozó miniszteri jelentések áttanulmányozását és elhatározta hogy az egyes minisztériumok legkésőbb október 1-ig készítsék el a revizió alkalmazására vonatkozó határozatokat. A minisztertanács azt is elhatározta, hogy a közigazgatási újjászervezésre vonatkozó törvényjavaslat elkészítésénél hívják meg a többi pártok képviselőit is a kormányjavaslat vitájához. Inculet belügyminiszter megbízást kapott, hogy lépjen összeköttetésbe a pártvezérekkel.

nyul — ez a belpolitika.

Hogy gazdasági téren a polgárj egyenjogúság a zsidó kisebbség számára régóta illuzórius dolgot már, erről a lengyelországi zsidó egzisztenciák romhalmaza beszél a legjobban.

Volt azonban valami, ami a kisebbségvédelem dolgában pozitívuma volt a lengyel kormánypolitikának és pozitívuma a lengyelországi zsidó életnek: a zsidóság nemzeti autonómiája.

A kisebbségi egyezmény felmondása elsősorban ezt érinti gyakorlatilag. És ennek jelei máris mutatkoznak. Ime egy példa:

A Zsidó Távirati Iroda legújabb jelentése szerint a vilnai iskolakuratórium rendelkezett arról ki, mely szerint az összes zsidó iskolákban a világtörténelmet, a zsidó történelmet, az általános és a lengyel földrajzt és éneket lengyel nyelven

kehl hogy előadják. Számtant jiddisül is taníthatnak, de a lengyel terminológiát is meg kell ismerniök a növendékeknek.

Lengyelország zsidó köreiben ezt a rendelkezést az egész jiddis iskolaintézmény és a jiddis kulturális autonómia elleni súlyos támadásnak tekintik, ami különös novum az új Lengyelország kulturpolitikai életében.

A zsidó politikai körök jöhetnek elvben magukéva teszik a lengyel követelést a kisebbségi egyezménynek az összes államokra való kiterjesztésére vonatkozólag — hisz számos ország zsidósága érz ennek az egyenlőtlenségnek a kihatásait — de e humánus köntösbe öltöztetett követelésben és jogcímben, melynek révén Lengyelország felrugja a kisebbségi egyezményt, súlyos veszedelmek rejtőznek nemcsak a lengyel, hanem az összes utódállamokban élő zsidó tömegekre nézve.

VILAG TÖKRÉ
Cion bölcsei Délafrikában

Az európai mintára Dél-Afrika antiszemitái, az ugynevezett „szürkeingesek“ is felfedezték „Cion bölcseinek dokumentumai“ címen antiszemita pamfletet adtak ki melyben a legszörnyűbb vádakat olvasták a zsidóság fejére. Az úgy nagy port vert fel és a berni mintára a délafrikai Grahams-townban is hetekig tartó nagy monstre per tárgyat képezte a szürkeingesek antiszemita szenyirata. A pamflett szerzői nem kevesebbet, mint azt állították, hogy Cion bölcseinek „dokumentumait“ Port Elizabeth zsinagógájában találták és hitelességükhöz semmi kétség nem férhet. A portelizabethi főrabbi, Rev. Abraham Lewy rágalma zási pert indított a szürkeingesek vezetői, névszerint: Harry Victor Inch, Ja hannes de Moltke és David Hermanus Olivier ellen. A perben szeptember 21-én hozott ítéletet a legmagasabb grahamstowni törvényszék. Az ítélet és indokolása — melynek felolvasása másfél órát vett igénybe — a bizonyítási eljárás eredményeként rágalmaszaban bűnösnek mondotta ki a vádlottakat és 175 font kártérítésre ítélte őket, melyet Rev. A. Levy magánvadászónak kell fizetniök.

Az ítélet megindokolása annak megállapításával kezdődik, hogy a szóbanforgó dokumentumokra vonatkozó adatok — melyekkel a vádlottak operáltak — közönséges kitalálások, melyeknek komoly alapjuk nincs. Részletesen elemezve a vádlottak és a védelem tanuinaik vallomásait, a törvényszék pontról-pontra rámutat e vallomások hamis és megbizhatatlan voltára. Kimutatja, hogy a portelizabethi zsinagógában tartott helyszíni szemle eklatáns módon cáfolta a pamflett adataira és a vádlottak vallomásaira. Ami a pamflett tartalmazta a „dokumentumokra“ vonatkozólag, a törvényszék az összes tanuk meghallgatása után és különösen Dingeman professzornak (keresztény teológus) a „dokumentumok“ fölött gyakorolt megsemmisítő kritikája nyomán, mely mély benyomást gyakorolt a törvényszék a következő konkluziókra jutott:

A dokumentumokat — melyekről Inch fővadászt azt állítja, hogy részben a portelizabethi zsinagógában találta, részben Emanuel Haliból kapta azokat — egyazon személy vagy egyazon személyek állították össze. A „dokumentumok“ felépítése, a bennük használt frazeológia és a bennük kifejtett nézetek, kétségtelenül teszik, hogy olyan személy vagy olyan személyek szerkesztették azt, akik hiszik, vagy el akarják hitetni, hogy Európa, Dél-Afrika és az egész világ zsidói összeküdték a kereszténység megsemmisítésére. A szürkeingesek szervezete antiszemita célkitűzéseket követ, titkos szolgálata van — amit ezt maguk a vádlottak is beismertek — és e szolgálattal révén magánszemélyek és a főkvárosi Jewish Board of Deputies több levelének jutottak birtokába. Céljuk: a zsidók kiűzése Dél-Afrikából. Egy szóval: a különböző forrásokból származtatott dokumentumok azonos eredet bélyegét viselik magukon, a zsidók és törekvéseiknek beállítására a szürkeinges szempontjaiból indul ki. Meggyőződésünk, hogy a „Dokumentumokat“ a szürkeingesek szervezetének valamely vagy több tagja, esetleg von Inch és von Moltka állította össze. Ezután a tanuvallomások analízisére

tér át az ítélet indokolása. Külön foglalkozik Beamish kapitány, a vádlottak által beidéztetett tanu személyével. Beamish a délafrikai antiszemita igaztások egyik legelvakultabb apostola, személyes barátja Hitlernek és Streichernek. Vallomásaiban nem mondott kevesebbet, mint azt, hogy az ő befolyására jutottak a német nemzeti szocialista vezetők radikalizmus antiszemita álláspontjukra. Az ítélet indokolása ezzel kapcsolatosan a következőket tartalmazza: „Egy ilyen beállítottságú embernek a vallomását nehezen lehet komolyan venni. Beamish tanu olyan ember benyomását tette ránk, aki teljesen a maga által hirdetett eszmék hatalmában van, nézeteiben türelmetlen és túlzott elképzelései vannak a maga személyének jelentőségéről. Modern kereszties vitéznek tekinti magát, akinek az a missziója, hogy megmentsse a világot a zsidóknak a kereszténység és a civilizáció ellen szőtt világösszeesküvéstől. Minden zsidóellenes megnyilatkozást és minden zsidóellenes állítást valóságos tényként fogadott el. Képtelen volt a legcsekélyebb bizonyítási anyagot felhozni állításainak alátámasztására.”

A törvényszék ezután megállapítja, hogy a szürkeingesek fellépéséig az antisemitizmus ismeretlen fogalom volt Délafrikában és nyilván a „Dokumentumokat” használták fel hathatós eszközöként arra, hogy az antisemitizmust bevigyük a szabadságszerető és vallási dolgokban türelmes délafrikai népesség életébe. „A vádlottaknak sem sikerült a bizonyítékok leghalványabb nyomait is felmutatni egy ugynevezett zsidó világösszeesküvés létezésére vonatkozólag.”

Ezzel szemben a törvényszék magáévá tette dr. Nachum Szokolov, a Jewish Agency elnökének tanuvallomását, aki adatszerűen rámutatott arra, hogy Cion bölcseinek jegyzőkönyve és az ezzel kapcsolatos „dokumentumok” az antiszemita propaganda hami sitványai.

„A vádlottak azt állították, hogy a jegyzőkönyvet az 1897-ben megtartott első bázeli cionista kongresszuson dr. Herzl Tivadar olvasta fel titkos formában. Nachum Szokolov a cionista mozgalom vezérének vallomásából, akinek kijelentéseit abszolút autentikusnak tekintjük, bizonyító erővel kiderül, hogy ezen a kongresszuson ilyen dokumentumról nem volt szó és arra semmilyen említés nem történt. Szokolov ur kijelentette, hogy személyesen résztvett azon a kongresszuson, tagja volt az összes bizottságoknak, a tárgyalások nyilvánosak voltak és közreműködött a kongresszus napirendjének megállapításában. A kongresszuson több keresztény diák is résztvett és a tárgyalások kapcsán semmilyen titokzatosság nem merült fel. Szokolov végül kijelentette, hogy a jegyzőkönyvek létezéséről először 1920-ban tett párizsi látogatása során értesült. Visszatért Londonba, ahol először kapta kézhez a jegyzőkönyvet és azt elolvasta. Utána nézett a dokumentum eredetének. A British Muzeum tisztviselői találtak egy III. Napoleon idejéből származó pamfletet, mely a muzeum katalógusában „Antinapoleonic Pamphlete” cím alatt szerepel. Ez volt a jegyzőkönyv francia kiadása. Kiderült, hogy a Cion bölcseiről szóló jegyzőkönyv nem egyéb, mint ennek a Napoleon-ellenes vitairtnak a plágiuma.”

**Jó szobafestől,
mázolót
csak
Grátzol**

Str. Filipescu 15. Telefon: 7-49.
Str. Memorandului 20.

SELECT MOZGÓ

ÉN VAGYOK SUZANA

(Bábszínház)
Főszerepben: LILIAN HARVEY.

Következő műsor:
LÁTHATÁTLAN EMBER

H. G. WELLS regénye nyomán készült rendkívül érdekes film.

Abukaresti könyvpiac szenzációja: Petre Bellu, aki csavargóból lett Bukarest legünnepeltebb írója

Bucuresti-Bukarest, szeptember 22. A bukaresti könyvpiacnak régóta nem volt Petre Bellu könyvéhez hasonló szenzációja: „Apararea are cuvântul” (A szó a védelemé) című könyve hetvenezredik példányát érte el. Olyan csillagászati szám ez a román könyvpiacra, amelyről még a legnagyobb román írók sem álmodták s éppen ezért hatott a szenzáció erőjevel.

A sokat ócsárolt kiadó

Petre Bellu neve máról holnapra került fel az ismeretlenség homályából s lett a román irodalom legünnepeltebb figurája. Kiadója, Hertz Márton, az ismert ponyvakiadó cég tulajdonosa, akit olyan sokat támadott néhány hónappal ezelőtt a fővárosi sajtó, Hertz testestette meg azt a prostituáló szelleme, amely az akkori közvélemény szerint az ifjúság erkölcsét rossz utakra téríti. Amikor Dinescu, Rascanu és Grigoriu, a Gheorghe Lazar Ijeum három ötödikes tanulója meggyilkolta és kirabolta Eusebiu Popovici képviselőt, bűnbaknak Hertzet állították oda, mint akit egyedül terhel a felelősség az ifjúság elzűlléséért.

Panaiti Istrati véleménye

S lám, most ez a sokat becsmérelt Hertz emelt ki a sárból egy olyan író, akit különben soha nem ismert volna meg az olvasóközönség, s akitől Panaiti Istrati, a román irodalomnak nemzetközi relációkban is elismert legnagyobb mestere a következőket írja:

„Nem tudom, vajjon Bellu képes lesz-e még egy ilyen értékes, még egy ilyen erős képviselő könyvet megírni, annyit tudok azonban, hogy ehhez fogható ter. mésszes modern regény nem akadt még a mai jelenkori irodalmunkban, de ugyanakkor számolhatjuk meg a hozzá mérhető műveket a nemzetközi irodalomban is.”

„A háború utáni Franciaországban irtak egy regényt, amelyben ilyen ismeretlen világgal találkozunk: Le Grand Maudnes, szerzője Alain Fournier volt s a lövészárk volt a temetője. Más művét nem is ismerik.”

Ami engem illet, állítom, hogy A szó a védelemé legalább olyan értéket képvisel, mint a Grand Maudnes, ha nem nagyobbát, különösen a nyelvezet őszinte tónusa az, amelyet más író egész írói karrierén át sem tud elsajátítani. Ilyen művek egyedül állanak. A román irodalom halás lehet a sokat káromolt Hertz Mártonnak, hogy a legtokélesebb ismeretlenség homályából emelte ki A szó a védelemé c. művét.”

A könyv témája

A regény egy gyermeknek az életét, érzéseit írja le, akit édesanyja egy öröm-

tanyán hoz a világra s aki hűbába igyekszik a „rendes” emberek között élni. Ezeknek hazug előtéléje visszaparan. csolja ugyanabba a bordélyházba, amelyben a napvilágot meglátta.

Egy karrier

Bellu szülei szatócsok voltak a dunaparti Rosioru de Veden, de koldusbotra

Még nem tudták Hauptmannra bizonyítani a Lindbergh-fiu elrablását

Kihallgatása alatt kifosztották a gyanúsított lakását

LONDON, szeptember 22. Newyorkból jelentik: Gyűlnek a bizonyítékok a Lindbergh-fiu két év előtti elrablásával gyanúsított Haupt ellen. Az írás próba beigazolta, hogy a letartóztatott írása nagyon hasonló ahhoz az íráshoz, amelyet a gyermekrablás után a Lindbergh-villában találtak. Megállapított nyert az is, hogy Hauptmann büntetett előéletű. Amerikába kivándorlása előtt Szászországban öt évre ítélték rablás

ért, de megszökött a fogházból s postaként jutott ki Amerikába. Feltehetően ma szabadlábra helyezték. Amikor Bronxbra lakására hazaért, a lakás fosztva találta. A kivánsiak elv mindent mozdíthatót.

Hauptmann közel 40 órán át hallgatták ki. A kihallgatás megtörté ugyan de nem ismerte be a tettet. Hétfőre folytatják kihallgatását.

Gyermekeink ruháját olcsón,
szépen festi, tisztítja

CZINK CLUJ

Élesen támadják a német náci lapot Gerhardt Hauptmann, mert Werfel üdvözölte és Mahler-t dicsérte

BERLIN, szeptember 22. A nemzeti szocialisták egyik harcos lapja, a Nachtausgabe heves támadást intézett Gerhardt Hauptmann ellen, mert Franz Werfel születésnapján melege üdvözölte és „együttérzéséről biztosította”. Az idézett lap szerint Franz Werfel egy zsidó Faust drámán dolgozik, amelyben meg akarja mutatni a zsidó nép irtóztatós szenvedéseit. Ha Gerhardt Hauptmann, aki az új Németország szellemiségéhez csatlakozott — írja a Nachtausgabe — egy zsidó

író üdvözöl, akkor képtelenség ezt embert Rómába küldeni a dramatikus kongresszusra, hogy ott a kampósok részét képviselje.

Ez nem az első támadás, amit Gerhardt Hauptmann ellen intéztek. Néhány nappal ezelőtt Darré birodalmi földművelésügyi lapja, a Deutsche Zeitung éles támadásban részesítette a költőt, hogy még mindig érzelmi kapcsolatokat tart fenn régi barátaiival, akik tudvaleg a külföldön a magyar Németország ellen áskálódnak.

Gerhardt Hauptmann legújabb „bünye” az is, hogy egy Münchenben megjelent zenészekről írott könyvben Gustav Mahler-ről, a nagynevű zsidó származású muzikusról azt írta, hogy német zene egyik legelőkelőbb reprezentánsa. „Még ellenfelei is, akik színi fonáit nem szeretik, kell, hogy elismerjék ennek a zseninek óriási értékét a német kultúrára” — írja a költő.

Gerhardt Hauptmann eddig nem vevet a támadásokra és valószínűleg ezután sem fog. Jól tudja hogy mi vár rá ebben az esetben. Az agg költő nem akar a börtönben elpusztulni.

Megnyílt az első kolozsvári ort. kóscukrászüzem. A legizlesebb kivitelű tókat, mignonokat, szendvicseket, valamint apró süteményeket, eljegyzésekre, esküvőkre, keresztelekre és egyéb alkalomokra a legizlesebb kivitelben, a legújabb arban készítik. Adler, Str. Londrei 19.

A modern testápolás djadala az

EUKUTOL-RENDSZER

Puder alá használjon Eucutol cremet, lefekvés előtt mossa le arcát Eucutol archarmattal és meggyőződik arról, hogy a szépség nemcsak a sors véletlen ajánléka.

EUKUTOL-KRÉM	nagy doboz Lei 40.— kis doboz „ 20.— tubus „ 50.—
EUKUTOL-ARCHARMAT	nagy üveg „ 120.— közep. üveg „ 60.— kis üveg „ 40.—
EUKUTOL-OLAJ	nagy üveg „ 120.— kis üveg „ 60.—
EUKUTOL-SZAPPAN	drb. „ 20.—

Főlerakat:
RÓZSA ROYAL Drogeria S. A.
CLUJ.

Minden szaküzletben kapható.

VASÁRNAP

Pil

Wurm

Timis

A fotó

A bírós

aki ében

a védele

amit épp

A másod

Igy a v

Pillanattfelvételek a temesvári kommunista monstreper főtárgyalásáról

Wurmbrand Richard a nap hőse, akiről azt mondják, hogy zseni, lángész, szélhámos és ázsánprovokátor, de, aki azt állítja magáról, hogy megtért bűnös és vezekelni akar

Timisoara-Temesvár, szeptember 22. (Az Új Kelet tud.) Az ugynevezett temesvári kommunista monstreper már ötödik napja ontja a pikantériákkal fűszerezett szenzációkat. Egyelőre még jóslatokba sem lehet bocsátkozni, hogy ez az ötven vádlott sorsa felett végérvényesen döntő főtárgyalás meddig fog még elhúzódní, az ítélet pedig pláne problémátikus.

A tárgyaló terem

A főtárgyalás színhelye a piarista-gimnázium hatalmas tornaterme. Rengeteg ember fér el ebben a tágas, nagykiterjedésű csarnokban, de egy talpalattnyi hely sem maradt üresen. A szenzációsnak ígérkező órákban olyan hatalmas tömeg tölti be a terembe, hogy az ember nek önkénytelenül is az az érzése, hogy heringshordóba préselték. De azért a tömeg — idetartóznak a vádlottak hozzátartozói, jóbarátai, és ismerősei, apakanyák elegáns leányok és fiúk, aztán érdeklődő tiszték, jogászok és olyan újságírók, akik csak l'art pour l'art néha tárt szájjal hallgatják végig a szenzáció tárgyalást — nem tágit, a helyén marad.

Az elnök, a vád és a védelem

A bíróság öt tagból, öt markáns katonatisztből áll. Ezek közül kétségtelenül kiemelkedik Apostoiescu ezredes elnök markáns arca, aki roppant komolyan, roppant szigorral vezeti le ezt a tárgyalást. Soha egy arcizma sem rándul meg, a kihallgatások, valamint az ügyvédi és ügyészi hivataladok során levont tanulságokat pedig mélyen magának őri meg.

Tisztában van súlyos szerepével, éppen ezért úgy ül helyén, mint egy vizsgáztató bizottság elnöke,

aki ébren őrködik a vizsgáztatók, ebben az esetben a vádlottak minden elhangzott feleletére. Mert amilyen érettségi vizsga felőlől van ezuttal szó, amely azonban sokkal súlyosabb az Anghelcsu által előírt bakkalaureatusi vizsgáknál, itt nem lehet korrepetálni, az itt elhangzott felelet, sorok, életek, egészen fiatal cselekedet felett vonja maga után a súlyos szentenciát.

Az ügyészi szerepet dr. Bunda őrnagy tölti be. Ebben az esetben a királyi tanfelügyelő szerepét játssza, aki sokszor kemény próba elé állítja a vizsgáztató vádlottakat és magát a közel huszfényi védelmet is.

A vádirat súlyos bünteteket olvas az ötven vádlott fejére. Ezzel szemben a védelem konokul állítja a maga törvényadta jogánál, hogy ezt az egész vádkomplexumot hajánál fogva ráncigálták elő. Ötven fiatal ember mesterségesen „bemártásáról” van szó.

amit éppen a hadbírósnak kell majd megállapítania. A vádirat helyesebben: a vád képviselője sem hagyja azonban magát. Tiltakozik, keményen protestál a védelem feltétele ellen és keményen tartja a vádirat szentsége mellett. Állítja és a sziguranca által produkált adatokkal bizonyítja, hogy az ötven vádlott kimáritette a Marzescu törvény első és ötödik paragrafusát, továbbá a paragrafusok kombinációja során a regát; büntető törvény 8. és 17. szakaszaiban felsorolt bünteteket.

Vagyis: az első szakasz szerint olyan kommunista organizációt alakítottak, mely működésével expressis verbis odatendál, hogy az állam rendjét felborítsa.

A második csoport az 5. szakasz minősítése alá kerül, amennyiben ezeket azzal vádolják, hogy pénzádománnyal, lakással és más uton előmozdították magának a szervezeteinek a működését. Végül a 8. és 17 paragrafus azokat illeti a vádlottak padjára, akik kommunista rópcédulák és sajtótermékek terjesztésével foglalkoztak.

A védelem elkeseredett harca

Igy a vád! De a védelem sem marad tétlenül. Kardoskodik a maga igazsága mellett. Az első nagy harcát természetesen akkor vívta meg, amikor egységes

pergőtűz alá fogta a vádiratot és követelte annak megállapítását, hogy ez az egész perkomplexum nem is tartozik a hadbírósnak hatáskörébe. Dokumentális adatokat sorakoztattak fel arra nézve, hogy ez az vádirat által megállapított kommunista szervezkedés sem a Vaidakormány, de a mostani kormány által bevezetett ostromállapot idejébe sem nyúlik bele. Itt csak felsikert értek el. Az ügyész a maga részéről erősebb argumentumokat vonultatott fel: az állam magasabb érdekeire hívta'kozott.

Wurmbrand — a zseni, a szélhámos?

A védelem fokozott elszántsággal követ el mindent, hogy magán a vádkomplexumon rést üssön.

És itt a célpont Wurmbrand Richard, aki már három napja — csütörtökön, pénteken és szombaton — viaskodik az ötven vádlottal és a védelemmel.

Ez a huszonöt éves fiatalember valóban olyan atrakciókat nyújt, amire eddig

még semmilyen kommunista mostre tárgyaláson nem volt példa. Szünetek alatt figyeljük a hallgatóságot, az ügyvédeket, a vádlottakat, a tisztéket és a kollégákat. Súlyos szavak, súlyos megjegyzések hangzanak el.

Wurmbrand a nap sztárja. Itt is ott is mondják:

Zseni! Lángész! Szélhámos!... Ázsánprovokátor....

A „koronaánu”

Az utóbbi kitélen van a hangsúly. Ázsánprovokátor-e, vagy sem. A vádlottak elkeseredett kitarással állítják róla, hogy spicli, a sziguranca ügynöke. Ezt érezteti vele a védelem is, de a publikum nagy része is. De mi türes-tagadás Wurmbrand ügy védekezik az ellene emelt vád ellen, hogy megingálja a bizonyos távol-ságból figyelő szemlélőt. Beszél, választékos, szép románsággal beszél órák hozszoat és valóban szenzációk dolgokat mond el. És még valami: Wurmbrand lehet ázsánprovokátor, de lehet — mint egyébként állítja is magáról, hogy megtért bűnös — de gavallér, az újságírókkal szemben legalább betartotta szavát, adott ígéretét. Valóban úgy történt, ahogy mondta:

Vádlottból a vád koronaánuja lépett elő.

Kétségtelenül figyelemre méltó, amikor ez az ember szemtől szembe áll a fővádlottakkal: Dudás Józseffel és a többiekkel és úgy az egyik, mint a másik rész elkeseredetten harcol Nitulescu fővárosi neves ügyvédnek elkeseredett ellen sége. Mindent elkövet, hogy kipenderítse a védelem sorából, és ha menne: odaállítsa a vádlottak sorába. Am Nitulescu veszedelmes ellenfél, nagyon súlyos csapásokat mér és valóban Wurmbrand zse-

niáltása szükség ahhoz, hogy az ütések terhe alatt az ellenfél össze ne roppanjon.

Wurmbrand — az örült?

Wurmbrand egyébként állítja, hogy kiábrándult a kommunizmusból és ezért most a hadbírósnak előtt mindent el akar mondani, ami nyomja lelkiismeretét. És éppen itt, amidőn Wurmbrand úgy vallott a vád mellett, mint a karikacsapás, amikor a maga kommunista tevékenységét is teljesen felfedte, ugrott fel elszántsággal a védelem oldalára, hogy örült!...

Wurmbrand gunyos mosollyal válaszolt Ramneantunak, akinek csupán egy kérdésre maradt adósa a válasszal. Arra a kérdésre nem tudott ugyanis válaszolni, hogy miért jött Temesvárra, illetőleg névszerint, kik azok a bukaresti kommunista vezetők, akik őt ideküldték a Bányába kommunista organizációt megteremteni.

Wurmbrand itt elnémult, mélyen hallgatott.

Vajjon miért...?

Ki fog ez is derülni a tárgyalás során, avagy sokkal később. A védelem ugyan is erősen bizik benne.

Wurmbrand egyébként kijelentette többórás beszédében, hogy neki teljesen mindegy: elítélik-e vagy sem. Ő vezekelni akar és itt az ő lelkiismerete — így mondotta — szigorubb bíró Apostoiescu ezredes urnál is.

Hátramartad tehát: mi lesz a többi 49 vádlottal?

Kiket mentenek fel és kiket ítélnék el közülök?

Fried Mihsa

"rythmica"
speterné blum marcsa
MODERN TORNA ÉS TÁNCMŰVÉSZETI ISKOLÁJA.
Piata Unirii N°22.
csoport és magánórák felnőtt és gyermekoktatás
ÉRTEKEZÉS ÉS BEIRATKOZÁSOK SEPT. 17. TŐL AZ ISKOLÁBAN 2-4. KÖZÖTT.

Curie asszony lánya feltalálta a rádium mesterséges előállítását

LONDON, szeptember 22. A News Chronicle szerint az elhalt világhírű Curie asszony lánya felfedezte a rádium mesterséges előállításának módját. A jövő hónapban Londonban s más városban tartandó tudományos kongresszuson ismertetni fogja felfedezését, amelynek nagy a jelentősége a rákgógyítás terén, mert a rádiumot lényegesen olcsóbbá és hozzáférhetőbbé lehet tenni.

A poroszországi zsidók emigrálása 1925-től 1933-ig

88.616 zsidó hagyta el 8 év alatt Poroszországot

BERLIN, szeptember 22. A birodalmi statisztikai hivatal érdekes kimutatást közöl a poroszországi zsidók 1933 júniusi számáról. Eszerint Poroszországban az összes zsidók száma 1933 június 16-án 316.826 volt, szemben az 1925. évi 404.446-al, ami 10,5 százalékos csökkenést jelent. Berlinben 1933

júniusában 160.564 zsidó volt, a Rajna vidékén 52.426, Hessenben 46.923. 1925-től 1933-ig tehát 88.616-ral csökkent a zsidók száma Poroszországban. A kivándorlók jórésze 1833 februárjától, Hitler uralomra jöttétől hagyta el az országot.

Óriásit bukott Svédországban a nemzeti szocialista párt

Vezető többségre tettek szert a szociáldemokraták

STOCKHOLM, szeptember 22. Svédországban a napokban tartották meg a parlamenti választásokat. A leadott szavazatok a következőképpen oszlának meg: konzervatívok 372 ezer, a mezőgazdasági párt 279 ezer, a néppárt 207 ezer, szociáldemokraták 682 ezer, független szocialisták 58 ezer, kommunisták 42 ezer. A svéd nemzeti szocialisták, akiket Hitlerék pénzelnék és akik óriási propagandát fejtek ki, mindössze nyolcezer szavazatot tudtak összehozni.

A szociáldemokraták túlyomó többséget szereztek, de nem vajószínű, hogy majorizálni tudnák a többi pártokat. Eddig a helyzet az volt, hogy a szociáldemokraták és a mezőgazdasági párt együtt mentek és ilyen módon tudták kormányt alakítani. Kétség telen, hogy a mostani szociáldemokrata választási győzelem nagy kihatással lesz az ország politikájára. A győzelemnek legfőbb jelentősége mégis abban van, hogy az északgermán nép nem engedte befolyásoltatni magát a

fajelmélet szólamaiktól és felvette a küzdelmet a jobb- és baloldallal.

A szociáldemokraták győzelméhez egyébként hozzájárult az a nagy konjunkturális fellendülés is, amelyet a szociáldemokrata gazdaságpolitika idézett elő azokban az években, amikor Svédországot a szociáldemokraták kormányozták. A szociáldemokraták kormánya alatt Svédországban a munka-élkültek száma 50 százalékkal csökkent és akik munka nélkül maradtak, azok sem nélkülöztek, mert a kormány a segélykifizetést nagyon jól megszervezte. Rengeteg paraszt ment a szociáldemokratákkal, minthogy a szociáldemokraták uralma alatt a mezőgazdasági termékeknek jó exportpiacokat és jó belső árat tudott ez a kormány szerezni. A szociáldemokraták egyébként tervgazdaságot is a programjukba vették és azt hirdetik, hogy ezzel még a kapitalista rendszer keretei között is az országot ki tudják vezetni a krízisből.

— A jugoszláv trónörökös Angliában tanul. Londonból jelentik: Péter szerb trónörökös angol nevelője kíséretében Londonba érkezett, hogy unokaöccsével, Sándor herceggel, Pál szerb herceg legidősebb fiával együtt angol középiskolában folytassa tanulmányait. A kizemelt intézet, amelyet Sandoryának neveznek. Surry megyében, Cobham városka mellett fekszik. Az intézet szerdán kezdi meg előadásait.

— 420 ezer dollárt raboltak el a new-yorki tőzsdéből. Newyorkból jelentik: Négy fegyveres rabló tegnap kifosztotta a gabonátözsde épületében levő bankot. A rablók 420 ezer dollárt zsákmányoltak.

J. B. Priestley: A nap hőse. Végigvezet a roppant London satnya milliomas otthonain, azon a félorült sex-appeal vásáron, amelye színházi világnak neveznek, az újságpatoták nagyképi sítésén, a szélhámosok „superluxus” szállóján, börtönön és proletármegyeden, hogy aztán vidékre kanyarodjon utunk, a halódó gyárváros munkanélküli lakói közé. A legmaibb könyv s a háboru utáni irodalom legszébb könyveinek egyike. Az Athenaeum vászonkötésű sorozatában jelent meg, egyenként 300—400 oldalon, fehér papíron, 60 lej minden könyvkereskedésben, kiadóhivatalunkban vagy Lepagenál Cluj. Kérje a 30 kötetes sorozatgyűjtemét.

OLLA
a legjobb védő fertőző betegségek ellen

September 23.
nyomor költözött
szkele be magát
be láttára haltrak
u, testvérei, hu
mások később. Ő
eghaladta a husz
en, mielőtt az ő
voña magát a
a fővárosba.
Bukarest
meri meg az éle-
sennyt is a maga
meztelességében.
agyja el Rosjoriú
múltán kerül oda
és ismét vissza-
lja az asztalossá.
tudja lekötni és
sokszor napokon
je.
az emberek érzé-
az egyedüllet éb-
arabakkra jegyez-
meglátásait, érzé-
mesterien, anny-
len világot, hogy
jobb román írők
(h. e.)
annra
-fiu
sát
ogházból s po
erikába. Fel
lyezték. Am
ért, a lakás
áncsiak elv
órán át ha
megfőrté ugyan
tettet. Hétfő
Cluj
állapot
Veriek
série
telenség ezt
ni a dramatur
tt a kampóske
adás, amit Ger-
intétek. Né-
arré birodalmi
a Demische Zei
részesítette a
big érzelmi kap-
régii barátaival
alföldön a m
sálódnak.
n legujabb „bü
nchenben ma
n könyvben Gu-
nevi zsidó szár
zt írta, hogy
előkelőbb repre-
lei is, akik szin-
keil, hogy elis
ek óriási értéké
írja a költő.
n eddig nem v
és valószínűle
dja hogy mi vá
Az agg költő ner
sztulni.
psvári ort, kős
esebb kivételú to
endvicséket, val
eljegyzésekre, e
és egyéb alka
kivételben, a leg
itek, Adler, Stü

SPORT

Még kétséges Amerikának
a berlini olimpiáson való
részvétele

Cluj-Kolozsvár, szeptember 22. (Az Új Kelet tud.) Az utóbbi időben egyes külföldi sportorgánumban olyan hírek láttak napvilágot, amelyek szerint Amerika részvesz az 1936-os berlini olimpiáson. A hírek lanszírozásával egyidejűleg Ancey Brundage, az USA olimpiai bizottságának elnöke Berlinben tartózkodott, ahol az olimpiai versenyek terveiről, illetve az összes felekezői versenyzők szabad sportolás lehetőségéről szerzett tapasztalatokat.

Az amerikai olimpiai bizottság elnöke Berlinből való elutazása előtt fogadta a Chicago Daily Tribune munkatársát, aki nek a kérdésre vonatkozólag a következőket mondotta:

— Mindazon híradások, amelyek az Egyesült Államoknak a berlini olimpiáson való részvételéről szólnak, minden alapot nélkülöznek. A kérdés még nincs eldöntve és ebben a végső szót a hazatértem után összehívandó Olimpiai Bizottság ülése fogja kimondani. A lehetőségeket illetőleg nem tudok biztosat mondani. Annak megjegyezhetek, hogy a német kormány, valamint az olimpiai rendező bizottság minden ígérete ellenére nehezen képzelhető el, hogy a nemárja versenyzők vagy éppen a zsidók zavartalanul képviselhesék országukat színeli és ugyan csak problematikus, milyen lesz a német közönség magavartása a zsidó versenyzőkkel szemben.

— Anélkül, hogy jósnélek vagy az események élbe vágnék, nem tartom lehetősen, hogy Amerika bizonyos garanciák ellenében mégis részt vesz a berlini olimpiáson — fejezte be nyilatkozatát USA olimpiai bizottságának elnöke.

Ma délután 4 órakor:

Universitatea—Romania
derby

Cluj-Kolozsvár, szeptember 22. (Az Új Kelet tud.) Az őszi szezon első bajnoki mérkőzése nagy sporteseményt hoz Kolozsvár közönségének: az Universitatea méri össze erejét régi riválisával, a Romania-val. A két csapat találkozája mindenkor az érdeklődés maximumát váltotta ki, ezúttal azonban, minthogy a csapatok már két éve nem találkoztak egymással, csak fokozódik a mérkőzés eredményére iránti kíváncsiság. A csapatok a következők: szeállásban játszanak:

Universitatea: Sepsi, Iancovici—Vidrasan, Borgia—Gala—Ghilezan, Sarbu—Jonas—Orza—Surlasiu—Tabacu.

Romania: Chendreau, Doci—Felecan I, Munteanu—Crisa—Muresan, Coborzan—Farkas—Pop—Felecan II—Capusan.

A mérkőzés délután 4 órakor kezdődik és azt Seliceanu Grigor bíró vezeti. A mérkőzés ellenőrzésére szövetségi megbízott minőségben a központ Erős Vilmos dr.-t, a Haggibbor elnökét delegálta.

A részletes kolozsvári program egyébként a következő:

Dél előtt 8 órakor CFR ifj.—Romania ifj., bíró Pora Iuliu, határbírók Pascu Iosif és Maxa Valeriu.

Dél előtt 10 órakor: UEC—Unirea II. őszi bajnoki bíró Petran Sándor, határbírók Gogan Emil és Guga Tiberiu.

Délután 2 órakor Romania B.—Rapid, barátságos, bíró Veres Imre, határbírók Bagyula Sándor és Goldstein Izidor.

Délután 4 órakor: U—Romania, bajnoki, bíró Seliceanu Grigor, határbírók Pesescan Ioan és Czuczár Imre.

718 sportág. Pár szóból jelentik: Egy Lavoisier nevű francia sportember hosszú kutatások után összeállított egy statisztikát, amely szerint 718féle sportág van, illetve ennyire rug a sport különböző megnyilvánulásainak száma. A francia sportstatisztikus azonban erősen belelovallta magát a dologba, ugyanis arra enged következtetni az, hogy például sportnak vette az országok makarónj evését is, amit szerinte azok sportszerűen űznek...

Anglia válogatott futbalcsapata Berlinben 6:1 arányban győzött Írország válogatottja ellen.

Metcalfé beállította a 100 m. síkfutás világrekordját, Tokióból jelentik: Az oszakai amerikai-japani életkai versenyen Metcalfé USA versenyző a 100 méteres síkfutást 10,3 mp-vel nyerte. Metcalfé a negyedik lett, aki 100 méteren ezt az időt futja. Rajta kívül a holland Berger, a német Kornig és a világrekordot elért Tolan amerikai érte el ezt a teljesítményt.

Felhívás a kolozsvári zsidó ifjúsághoz! A Haggibbor futballszaksztyala felhívja azon zsidó ifjak figyelmét, akik az egyesület színeiben futbalozni akarnak, hogy csütörtökön délután jelentkezzenek a Sporttelepen a Haggibbor trénerénél.

LAPTÖRÉST SZENVEDETT FELMANN, A BECSI HAKOAH HÁTVEDJE. Bécsből jelentik: A bécsi Hakoah egyik legutóbbi mérkőzésén Feldmann háttvéd olyan szerencsétlenül esett, hogy lábát törte. A kitűnő védőjátékos sérülése súlyos csapást jelent a csapatra is, melynek összeállításából jödeig hiányozni fog egyik oszlopa.

Közeli kétféle lej deficitell végződött a torinói Európabajnokság. Torinóból jelentik: Most állt ották össze a nemrég megajlott atlétika, Európabajnokság versenyeinek számadásait, amely végül is 220.000 lra, illetve 1.870.000 lej deficitel eredményezett.

KÜZGAZDASÁG

Nagy üzlettel fejlődött Palesztinában Románia
állatkivitele —

mondta Lobontiu képviselő az Állatexportörök Országos Szindikátusának elnöke

BUCURESTI-BUKAREST, szeptember 22. (Az Új Kelet tud.) Dr. Lobontiu Emil képviselő az állatexportörök országos szindikátusának elnöke levonja tei és a földközítengeri államok viszonnyairól, tanulmányutjáról való visszatérése után nyilatkozott az Új Kelet munkatársának, Lobontiu képviselő a következőket mondta:

— A nyugati országok autarchiás gazdasági berendezkedése mellett Románia állatkivitele, ezekre a régi piacra sok viszontagsággal jár. Állatkereskedelmünk új utakat és piacokat keresett. Meg is találta ezeket a Levantén és a földközítengeri államok nagy kikötői városaiiban. A tengerentúli piacaink között a legjelentősebb, mondhatnám nagy üzlettel fejlődött összeköttetést építettünk ki Palesztinában, ahol a romániai élőállatexport dominál.

A Görögországban irányuló állatexportunk szintén állandó fejlődésben van és ugyancsak tekintélyes kvantumokat szállítottunk szarvasmarha, sertésállományokban Egyiptomba, ahol egyébként nagyon sok bivalyt is eladtunk. A romániai bivalynak Egyiptomban lett a legnagyobb elhelyezési piaca. Szervezés alatt van a szíriai piac is, ahova tenyészállatokban nagy és intenzív üzleti konjunktúrát várunk.

A keleten a romániai állatexportöröknek egészen más az üzleti viszonylata, mint a nyugati piacokon, mert ezeken a területeken rendszeres állatvásárok nincsenek és a nyugati értelemben vett állatbizományos intézmény is ismeretlen. Az üzleti kapcsolatot bizonyos barátságos üzleti viszonylat rendszere helyettesíti.

A bevétel ezekre az országokra teljesen szabad és az exportkereskedelem inkasszó viszonylata a lehető legegyszerűbb. Így Görögországgal 50—50 százalékos a fizetési egyezmény és a görög kormánynak az a kívánsága,

hogy 30 százalékos készpénzben 70 százalékos kincstári bonokban történjen állatexportunk inkasszója, meg fog változni és valószínűleg érvényben marad az eredeti megállapodás. Ezeket a piacokon erős juhexportunk is van. Ebben az exportfajtában Törökország az egyetlen konkurensünk. A törökök ugyanis Palesztinába vitték juhajukat felhízalni és ebből a tranzakcióból kifolyólag nagyon erős piacunk volt Palesztina. Ujabbban Palesztinában a fejlődő állatállomány szükségessé teszi a kormány felhasználását és így a török juhizlási módszer megszűnik és Palesztina piaci megnyílnak juhexportunk számára is.

Tanulmányutamban nagy örömmel konstatálhattam — mondta Lobontiu képviselő —, hogy a romániai állatkereskedelem anyaga mindenütt kedvező piacokra talált és a mi exportunk áll az első helyen. Ezt annak köszönhetjük, hogy szállitásaink teljesen kifogástalanok és állatállományunk minőségileg a legkényesebb kritikát is megállja. A középtengeri nagy centrumok felé az üzleti szervezés a legnagyobb eréllyel és körültekintéssel folyik. A közeljövőben ennek a szervezőmunkának meg lesz a kellő üzleti eredménye is.

A most folyó exportüzletünknek egyik bázisa a prémiumos támogatás, amely ambicionálja az exportüzleteket. Ezt a prémiumos rendszert legalább még egy évig fenn kell tartani, hogy a piacszerzés erős munkáját megajalpozza.

Az angol bank nyeresége. Londonból jelentik: Montagu Norman, az Angol Bank kormányzója, a bank igazgatótanácsának esztörtörtői ülésén bejelentette, hogy a bank legutóbbi üzleti félévét augusztus 31-én 676.875 font, 17 silling, 9 penny nyereséggel zárta. A 6 százalékos félévi osztalék kifizetése után a tartalék 3.024.182 font 9 silling, 5 pennyre fog emelkedni.

Az aranyalapon álló országok
uniójáról beszélt a francia
kereskedelmi miniszter

Genf, szeptember 22. Lamoureux francia kamara palotájában mondott beszédeben vázolta Franciaország politikai és gazdasági helyzetét. Az általános gazdasági válságban a francia külkereskedelem becsületesen állja meg a helyét. A miniszter ezzel kapcsolatban arra a végső következtetésre jutott, hogy a frank aláértékelése nem oldaná meg a válságot.

Ezután az aranyalapon álló országok közötti gazdasági és pénzügyi egyezmények felvetett eszméjéről beszélt, amelyet egyenesen esábitónak minősített, bár — mondotta — ez bizonyos kényes problémákat vetne fel, így a francia határokat sokkal nagyobb mértékben meg kellene nyitni a mezőgazdasági termékek előtt és egyes államok számára kedvezményes vámteteleket kellene engedélyezni.

Hangsúlyozta végül az aranyalapon álló államok unióját. Végül — mondotta — a többi állam is kénytelen lesz megállapítani, hogy elérkezett az egészséges pénz és az egészséges gazdasági helyzet ideje.

Október 1-ig nem vesz el importengedélyre kérvényt a kereskedelmi miniszter, Bukarestből jelentik: Az összes importörök tudomására hozzák, hogy a negyedik évnagymunkálatainak előkészítése miatt az ipar és kereskedelmi minisztérium beszüntette az importkérvények beiktatását, egészen október 1-ig. Ez időpontig semmiféle kérvényt vagy reklamációt nem fogadnak el a minisztériumban.

Oporejegy a terménygyűjtésért. Londonból jelentik: A szovjetkormány elrendelte, hogy a nagyobb városok közelében fekvő kollektív birtokokon dolgozó parasztokat kedvező termés és gyűjtési eredményekért operaházi és baletteladásokra szóló ingyenyjegyekkel kell jutalmazni. A birtokok vezetősége az egész évadra lefoglalta a fontosabb színházak páholyainak egy részét és a megjutalmazott parasztok sort állanak a páholyajtok előtt, hogy felváltva végignézzék az előadás egy-egy felvonását.

Ellenzik az amerikai bankrendszer. Párizsból jelentik az Agence Economique et Financiere: A legutóbbi jelentések szerint az Egyesült Államok bankrendszerének módosítását célzó tervezet egyre nagyobb ellenzést talál. Nincs kizárva, hogy a kormány pénzügyi és hitelműveletek ellenőrzése céljából más eszközököz fog folyamodni. Hír szerint a kormány a szövetségi tartalékbankokról szóló törvény teljes módosítását tervezi, hogy a jelenlegi rendszert még nagyobb mértékben felügyelet alá helyezhesse.

Törökországból nem lehet idegen valutát kivinni. Ankarából jelentik: A kormánynak, úgy látszik, eltökélt szándéka, hogy a Törökországban székülő külföldi vállalatoknak nem engedje meg, hogy idegen valutákat vigyenek ki az országból. Elrendelték, hogy azok a vállalatok, amelyek anyatelepe külföldön van, csak akkor vihetik ki külföldre az osztalékokat, ha megfelelő értékben búzát vagy más árucikket vásárolnak az országban.

Javul az osztrák kereskedelmi mérleg. Bécsből jelentik: Az osztrák kereskedelmi mérleg egyre javul. Augusztusban a mérleg olyan kedvező eredménnyel zárult, amilyenre az osztrák köztársaság fennállása óta még nem volt példa. A külkereskedelmi passzívum mindössze 134 millió sillinget tett ki, amivel szemben az előző hónapban még 20, a múlt év megfelelő időpontjában pedig 25 millió körül járt a deficit.

A Pharos legközelebbi kötet. A Pharos első könyvét, amely 13 reprezentatív zsidó írást ölel fel, az előfizetők és a kritika egyhangú megalégedéssel fogadta. Ez a könyv egyuttal program is: a zsidó lelkiség és izlés reprezentatív kötet. A következők Pharos-könyv Ligeti Sándor a „Büvös erszény” című regénye, október elején jelenik meg sokkal szebb köntösben, mint a „Zsidó Miniaturörök”. A kiadvállalat külsőben is fejleszteni kívánja a sorozatot. A regény napjaink eszméit és törekvéseit vázolja föl rendkívül érdekesítő mesészővessel. A könyv Erdélyben nem kerül könyvtárába, forgalomba és csak előfizetés útján szerezhető be.

ELSÜLLYEDT EGY HAJÓ A GANGES TORKOLATÁNÁL. Párizsból jelentik: Chicago Tribune párizsi kiadása kalkuttai jelentést közöl, mely szerint egy hajó a Ganges torkolatánál heves szélvihar következtében elsülyedt. A hajó 50 utasa közül negyvenötön a vízbe fulladtak.

Pharos könyvek

Megjelenet szeptember 1-én az első kötet:

Zsidó Miniaturörök

cimen. A legkitűnőbb modern zsidó elbeszélők remekei.

A Pharos könyvek legközelebbi kötet: LIGETI SÁNDOR regénye:

A Büvös erszény

Megjelenik október 1-én.

A Pharos könyveket kizárólag előfizetők kaphatják, havonta egy-egy kötetet. Előfizetések: Negyedévre 250 lej, félévre 500 lej, az Új Kelet könyvsztyalába küldendők: Cluj, Str. Baron L. Pop 10, a Pharos Zsidó Könyvkiadvállalat részére.

Szeptember 26-ra halasztották a jeruzsálemi tanács-választásokat

Nahum Szokolov Palesztinába érkezett. Lyddából Tel-Avivba helyezik át a palesztinai vasúti gócpontot. Módosítják a szír-palesztinai határvonalat?

JERUZSÁLEM, szeptember 22. Nahum Szokolov, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet elnöke Palesztinába érkezett. A Jewish Agency jeruzsálemi ekzekutívje ünnepélyes keretek között fogadta az elnököt, aki néhány hónapig marad az országban.

A szeptember 20-ra kiírt jeruzsálemi városi tanács-választásokat a kormány elhalasztotta, miután zsidó részről figyelemzették a hatóságokat, hogy a zsidó választók a közvetlenül Jomkipur utáni napon nehezen tudják gyakorolni választójogukat. Előreláthatólag szeptember 26-án tartják meg a választásokat.

A választási harc igen hevesnek ígérkezik. Csak Danjel Auster és Ben Cvi zsidó jelöltek fogják ellenjelölés nélkül egyhangulag megválasztani, a többi négy zsidó, négy mohamedán és két keresztény jelölt választását a szavazatok arányszáma fogja eldönteni. Jeruzsálem első választókerületében, ahol dr. Husejn Al-Khalidi, Jeruzsálem egészségügyi hivatalának volt főnöke lép fel ellenjelöltként Ragheb Bey Nashashibi volt polgármesterrel szemben, a zsidó választók előreláthatólag dr. Al-Khalidira fogják szavazataikat adni, akitől, ha polgármesterré nevezik ki, pártatlanabb politikát remélnek, mint amelyet Nashashibi folytatott hivatalában. Az új polgármesterjelölt negyvenéves. Konstantinápolyban nevelkedett, 1914-től 1919-ig a török hadseregben szolgált. Palesztina egyik legelőkelőbb mohamedán családjának sarja, politikailag viszont a főmufti ellenzékéhez tartozik.

Az Al Ayam című arab lap jelentése szerint rövidesen megváltoztatják a szír-palesztinai határvonalat, olyképpen, hogy husz szíriai falut Palesztinához csatolnak.

Nagy feltűnést keltett Palesztinában egy arab lapnak ama közlése, mely szerint a londoni gyarmatügyi hivatal hozzájárulását adta ahhoz, hogy Lyddából Tel-Avivba helyezték át a vasúti gócpontot és új vasútvonalat építenek a tengerparthoz. A jelentés szerint a kormány 37.000 fontot utal ki a szükséges építőanyag beszerzésére. Az áthelyezés összköltsége 300.000 fontra rug.

A második telavivi Makkabiah dātumát véglegesen 1935 április 2-7-re tűzték ki. A palesztinai főköormányzó levelet intézett a Makkabi főtitkárhoz, melyben közli vele, hogy elvállalja a második Makkabiah védnökségét és örömeinek ad kifejezést afelől, hogy létezik Palesztinában egy szervezet, mely a sport fejlesztésének és a lakosság fizikai erősítésének szolgálatában áll. Palesztina vezetőségének részéről rendezőbizottság alakult, mely az előkészítő és építő munkákat fogja irányítani. Ezen a Makkabiáhn számos olyan ország fogja képviseltetni magát, melyek az első Makkabiáhn nem vettek részt, így többek között Singapora, Ausztrália, India, Argentína, Kanada és más országok is elküldik ezalkalommal együttseiket.

Tel-Aviv városi tanácsa 140 új utcának alapította meg a nevét. Az új utcák részben történelmi zsidó személyiségek, gaonok, rabbik, filozófusok és költők neveit, részben a diaszpóra zsidó centrumainak neveit viselik. Így többek között van egy Worms egy Prága és egy Wilna-ucca. Ezenkívül nemzsidó személyiségekről is elneveztek néhány utcát.

A palesztinai kormány egyik legutóbbi jelentésében külön foglalkozik az alkoholizmus kérdésével palesztinai vonatkozásban. Mint ismeretes Angliában egy

speciális bizottság napirendre tűzte a „Szenföld“ alkohol-szükségleteinek kérdését. Az angol alsóházban számos interpelláció hangzott el ebben a kérdésben. Az alsóházi vita arra indította a palesztinai kormányt, hogy alaposan megvizsgálja az ország alkoholfogyasztásának helyzetét. A vizsgálatot a kormány egészségügyi osztálya folytatta le és alapos munka után a következő eredményekre jutott:

1928 óta esőkenés állott be Palesztinában az alkoholitalok gyártásában. 1922-től 1932-ig egyáltalában nem emelkedett a bor, alkohol és sör fogyasztása az országban, jóllehet Palesztina lakossága azóta 50 százalékkal növekedett. Ha ezt az arányt számítjuk, az alkoholfogyasztás 33.5 százalékkal csökkent ezen tíz esztendő alatt.

Egyre nő a japáni tájfun áldozatainak száma

Kétezer halászbárka eltűnt a viharban. 1500 halott

London, szeptember 22. Tokióban rendkívüli minisztertanács foglalkozott a tájfun károsultjainak megsegítésével. A kormány tagjai elutaztak az elpusztított területre, hogy személyesen irányítsák a segélyakciót. Legújabb hivatalos kommuniké szerint 18 városban a halalós áldozatok száma 943, a sebesülteké csaknem négyezer s az eltűnteké ötszáz. Siko parti vizei előtt kétezer halászó vizijármű volt a tengeren. Ezek közül eddig egy sem tért vissza a kikötőbe.

Ujabb jelentés szerint tájfunkatasztrófa halalós áldozatainak számát 1500-ra becsülik. 3500 a sebesült és 150 ezer a hajléktalan. A kár meghaladja a 25 millió fontot. Több vizijárművet a borzalmas vihar könnyű pehelyként partra vetett. Néhány kisebb hajó partra vetve lakóházakat nyomott össze. A fosztogatások megakadályozása érdekében erős katonai karhatalom tartja fenn a rendet az elpusztított városnegyedekben.

Indiánokat térített és gázgránátokat árult

egy amerikai lőszergyár misszionárius ügynöke

LONDON, szept. 22. A washingtoni szenátus hadipari vizsgálóbizottságának múlt éjszakai ülésén felolvasott levelekből kiderült, hogy az amerikai Federal Laboratories lőszergyár gépfegyvereket és különleges rendszerű romboló és gyújtó bombákat ajánlott Japánnak. Nye szenátor, a bizottság elnöke így szólott John Yunghoz, a vállalat elnökéhez:

— Angliával vagy Franciaországgal sohasem fogunk háborúba keveredni, de ugyanezt nem lehet Japánról állítani. Honvédelmi politikánk jórészt tény leg azon a feltevésen alapul, hogy előbb-utóbb háborunk lesz Japánnal. Ön azt állítja, hogy az amerikai honvédelmet akarta szolgálni. Hogyan tudja összeegyeztetni ezt azzal, hogy Japánnak hadianyagot ajánlott?

Young erre zavartan kijelentette, hogy csupán árajánlatot tett. Később bevallotta, hogy kész lett volna nagyobb mennyiségű hadianyagot szállítani az egyik newyorki japán cégnek, de a japánok csak az amerikai fegyverszabadalmak számaira kíváncsiak,

hogy azután megnézhessek a szabaddalmi leírást.

John Young fivére, Paul, aki mint misszionárius működött Ecuadorban, felolvasott levelében a következőket írja:

— Ma együtt imádkoztam nyolc indiánussal, akik az Urat akarják követni. Azután újból elmentem az ecuadori hadügyminiszterhez és bemutatam neki gázzal töltött gumibotjainkat, valamint gázgránátjainkat. Fájda lom, a botokkal nem volt sikerem, de a gránátok nagyszerűen beváltak és a hadügyminiszter nagyobb mennyiséget rendelt.

— Mi az igazi üzlet a fivérének: a vallás-e, vagy a kézigránság? — kérdezte Clark szenátor harsogó derűtség között John Youngtól.

Szó volt ezután egy Mistress Patricia kendall hölgyről, aki — hír szerint — egy Indiában állomásozó angol tiszt felesége volt és minden ellenszolgáltatás nélkül ajánlotta a Young cég mérges gázait az indiai zendülés elfojtására abban a meggyőződésben, hogy

Ne dobjátok az ócskavasba a használt

reszelőket!

Küldjétek azokat újra vágni az

Industria Pilei „TITAN“

Molnar mérnök és Mark fivérek gyárába.

Bucuresti 5, Calea Serban Vodă 150, Gara Filaret.

Felhívásra készséggel küld árajánlatot.

A legdrágább megállapítás azonban, hogy Palesztina rekordot állít fel a józanság terén a világ összes országai között. A kormányjelentés adatai szerint Franciaország 22.5, O'aszország 17.1, Belgium 10.3, Németország 7.2, Egyesült Államok és Dánia 6.7, Kanada 3.15, Palesztina 0.5 százalék tiszta alkoholt fogyaszt fejtenként.

ez az indiai zavarok leverésének legkíméletesebb és legemberségesebb eszköze.

Bone szenátor itt közbeszólt:

— Tényleg, rendkívül emberséges lehet a mérges gáz ezekkel a félig halálra éhezett emberekkel szemben!

John Young ezután bevallotta, hogy a San-Franciskóban nemrég lezajlott kikötőmunkássztrájk alkalmával harmincezer dollár értékű gázt adott el és utasította ügynökeit, igyekezzenek a vevőket rábeszélni, hogy minél bőségesebben használják a gázt, mert csekély mennyiségben nem hat.

Kitűnt végül, hogy a eFderal Laboratories cég 1934 első felében háromszor annyi gázt és lőszert adott el, mint máskor az egész üzleti év alatt.

Az amerikai cionisták élesen tiltakoznak a palesztinai Legislative Council terve ellen

Newyork, szeptember 22. Az amerikai cionista szervezet végrehajtó bizottsága éleshangu határozati javaslatot fogadott el, melyben tiltakozik az angol kormány ama terve ellen, mely a törvényhozó testület létesítését célozza Palesztinában. A határozati javaslat hangsúlyozza, hogy a Legislative Council létesítése, még mielőtt a zsidó nemzet otthon fennállása nincs biztosítva minden időkre, ellenkezik a Palesztina mandátum szellemével és szövegével. Az amerikai cionista szervezet Wauchope palesztinai főköormányzóhoz appellál, hogy álljon el a Council tervétől. A határozati javaslatot táviratilag közölték az angol kormánnyal és a palesztinai főköormányzóval.

London, szeptember 22. Berl Lockeré, a cionista munkásság egyik vezérének és a cionista ekzekutív tagjait könnyebb autóbaleset érte Londonban, melynek következtében kórházba kellett szállítani, ahol néhány napig orvosi kezelés alatt kell maradjon. Felesége, Malkah Locker, a költőnő, aki szintén az autóban volt, séretlen maradt. Az autóban ült Joseph L. Cohen ismert cionista személyiség, aki szintén könnyebb sérüléseket szenvedett.

Prága, szeptember 22. Edwin Samuel a palesztinai kormány bevándorlási biztosa, aki mint ismeretes, európai tanulmányuton van, Prágába érkezett. E Samuel hosszabb megbeszélést tartott a prágai palesztinai hivatal vezetőivel. Behatóan érdeklődött a csehszlovákiai zsidóság Palesztina-mozgalmá, a ruszinszkoí zsidóság helyzete és strukturája, a német zsidó menekültek elhelyezkedése és a Palesztina hivatali egészségügyi működése iránt. E Samuel meglátogatta a prágai Bet Haamot, a zsidó népházat, a cionista alapok irodáit és a Selbstwehr című hivatalos cionista hetilap szerkesztőségét. Másnap este a prágai angol követ vendége volt E Samuel. A bevándorlási biztos meglátogatta a Hechaluc prágai csoportját is és hosszas megbeszélést folytatott a chalucokkal különböző hacsara és alija problémákról. Samuel emlékeztette a chalucokat arra, hogy ő maga is dolgozott valamikor „Kviseh“ben (utépítés) és így kell megértéssel és érdeklődéssel viselkedni a chalucok ügye iránt.

— BEFEJEZÉS ELŐTT A NAGY AMERIKAI SZTRÁJK, Washingtonból jelentik: Itteni vélemény szerint a textilsztrájk befejezése közvetlenül közből áll, minthogy a sztrájkvezetőség a munka újrafelvételét az egyeztetőbizottság jelentése alapján lehetségesnek tartja és a vállalkozók szintén hajlandóságot mutatnak a tárgyalásokra.

A Jüdische Rundschau

Németország nagy, kétszer hetenként megjelenő zsidó lapja, amely a zsidó élet minden megnyilatkozásáról kimerítően informálja olvasóit. A

Jüdische Rundschau

a németországi cionista mozgalom lapja. A

Jüdische Rundschau

kétszer hetenként jelenik meg és előfizetési ára negyedévenként Lei 180. Romániából az előfizetési díjak a Banca de Credit Român Cernauti címre küldendők

VIGYÁZAT!

Szeptember

26-án van az

utolsó húzási nap a
most folyó 5 osztály-
sorsjátékon. Ekkor 14 darab

egy-egy milliós s több mint
6000 darab nyeremény

lesz kisorsolva Lei

200.000 és 5500

között!!!!

Sorsjegyek még kaphatók
a főárusításoknál

MÉG TELEFON UTJÁN IS VÁSÁROLHAT SORSJEGYET A
BANCA ILIESCU R. T.-nál

Telefon: 11-54

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, szeptember 23.

Bukarest. 14.40: Könnyű lemezek. — 18: Jazz. 21: Rádiózenekar. 22.40: Helga Aida Wagner-dalokat és áriákat énekel a rádiózenekar kíséretével. 22.40: Rádiózenekar.

Budapest. 11: Egyházi ének és szentbeszéd. 12.30: Unitárius istentisztelet. — 13.40: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. 15: Szedő Miklós magyar nőákat énekel. 16: Előadás. 16.45: Somogyi bokréta. Közvetítés Kaposvárról. 17.35: Előadás. 18: A Ferencváros—Hungária bajnoki mérkőzés második félidőjének közvetítése. 19: Szalonzenekar. 20.15: Békeffest. 21.40: Budapesti Hangversenyzenekar. 23.30: Zenés részletek a Fox Nevess. örülj, szeress c. filmoperetjéből. 24.05: Cigányzenekar.

Bécs. 20.30: Karts szoprán dal és áriaestje. 23: Balajkazenekar.
Berlin. 19.35: Heyer alt Brahms cigány dalait énekl.
Prága. 20.05: Weinberger Viktor áriaestje. 23.20: Lemezek.

Varsó. 17.20: Mihalovskij Sándor énekel. 18: Táncczene.

Hétfő, szeptember 24.

Bukarest. 14.40: Könnyű lemezek. — 18: Rádiózenekar. 19.15: Rádiózenekar. 20.15: Lemezek. 21: Vonósnyegyes. 21.45: Gadiu Anna énekel. 22.15: Vendéglőj zene. 23.30: Vendéglőj zene.

Budapest. 11: Felolvasás. 11.40: Felolvasás. 13.05: Trió. 14.30: Postászenekar. 17: A rádió önképzőközpontja. 18: Szalonzenekar. 18.45: Előadás. 19.15: Marik Irén zongorázik. 20: Előadás. 20.35: Cigányzenekar. 21.35: Mórész Zsigmond előadása. 22.10: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. 23.50: jazz zene énekkel. — 24: Olasznyelvű előadás.

Bécs. 17.40: Hunk-Tunner Mária énekel. 20.20: Tarka zenészt.

Berlin. 22.50: Hanglemezkabaré. 23.50: Éjjeli szerenád.

Prága. 20.50: Citerajáték. 21.05: Synek: eKittős arc játék 7 jelenetben.

Róma. 18: Fusco zongoraművész. Mezzotini tenor, Platania bariton, Caputo szoprán és Castellazzi mezzoszoprán hangversenye. 21: Lemezek.

Varsó. 18.35: Plató F. énekel. 19.15: Bendzo. és zongorakettős.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Vasárnap d. e. fél 12.kor matiné: Eg a cirksuz.

Ma, vasárnap utoljára két film egy helyért. Földszint 20, balkon 15 lej. I. Eg a cirksuz. Világláger. Először Kolozsvárt. Premierfilm. II. Kajrói kaand. Operettláger. Főszerepekben: Willy Fritsch, Renata Müller.

Hétfőtől két új világláger egy helyért. Földszint 20, balkon 15 lej. I. Tavasz szerelem. Fősz.: Eössa Landy és Henry King. II. Csókra vár az asszony. Fősz.: Gustav Fröhlich, Jarmila Novotna. A legragyogóbb operettláger.

ÉPÍTŐMUNKAS-MOZGÓ MŰSORA:

Szombaton fél 8, vasárnap 3, 6 és 9 óra kor kettős műsor egy helyért: I. Buvárhajók előre! Háborus film. Láger. Főszerepekben: Rudolf Forster. II. Az árva leány. Megható társadalmi dráma. Főszerepekben: Janet Gaynor és új partnere Warner Baxter. Hétfőn fél 8 és 9, kedden fél 5 és fél 7 órai kezdettel: I. Buvárhajók előre! II. Az árva leány.

Szépek, izlések "PAX" képekerelei!

Cluj, Calea Victoriei 6.

Cirkusz a Színházban a Terézköruti Színpadon

Konferál: Békeffi László. Nagy látványos revüparódiá 30 képben.

A főszerepeket játsszák: Sallamon Béla, Vaszary Piroška, Rajna Alice, Gárdonyi. Kökény Ilona, Köváry, Nagykovácsi Ilona, Szeged, Keleti, Sass Oly. Solymos, Ormos s.b. Görök, boyok artisták. Rendezi: Köváry Gyula. Vasár- és ünnepnap délutáni előadások.

butorait

Ölünk vásárolja, 3 előnye van: 1. Minőségben elsőrendűt kap! 2. Otthona izlések lesz! 3. Képzéért nagyon olcsón és hiteles is kedvező feltételek mellett vásárolhat!

SZEKELY és RETI
Butorgyár R. T.

Tárgu-Mures, Bucuresti, Brasov.

Állókazánja

több gőzt termel és kevesebb tüzelőt fogyaszt, ha alkalmazza álló

Economiserünkelt,

melyben a füst a tápvízet előmelegíti. Calipso Rt. fém-pari üzem és gipszgyár Cluj, Str. Cernaui 36. Telefon 10 és 453.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő, Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Fizők? Mellhartók? legelőnyösebben Garmid Szálonban Str. Neucicea 2, Renner-paló a.

Liebermann Sári okl. francia tanár, párizsi egyetemi tanulmányokkal, a francia nyelv oktatását újból megkezdte. Tanít kezdőket és haladókat a legújabb módszer szerint. Str. Elisabeta 31.

Tárgumék vagy eladó egy komplett berendezett üzem mindennapi cikk gyártására. A vételhez és nyersanyagbeszerzéshez 60.000 lej szükséges. „Biztos megélhetés” jellegű.

Nyomdászakmban teljes jártassággal bíró fiatalember benőülne vallásos zsidó házhoz. Fuchs, Satmar, Str. Tepes Voda 45. szám.

Aranyműveseket és finom mechaniku sokat felvesz „Osmetall” Timisoara II. Strada Scoii 12.

Técsi pedicúr Fötér 26 a nagyközönség kérésére az árakat mélyen leszállította.

Hunyad megyében városi gyógyszer. tár. családi okok miatt, sürgősen átadó. Cím a kiadóhivatalban.

4000 drb. Eternit aszbeszt palg és hozzávaló idomdarabok eladók. Értekezni: Unió Szállítási Vállalat Piata Unirii és Iulu Manu ucca sarok.

Intelligentes Kinderfräulein Jüdin mit Jahreszeugnis sucht sofort Stellung, geht auch aufs Land, Adresse: Leuchter He'len bei Herrn Dux, Idlodu Mare, Jud. Someș.

Azonnal belépésre keresek IV.ik gimnázista leánykámhoz a román és francia nyelvet tökéletesen bíró, jól zongorázó urleányt. Fényképes ajánlatok Kramer Sándor cukorgyári igazgató Tárgu-Mures küldendők.

Egy jólmenetelű nagy vendéglőhöz társ beeresztetik. Jelge: „Éjjeli és nappali üzem”.

Komoly üzle ember, kinek vagyona házakba és üzletekbe van befektetve, házasságot kötne független urinóval, kinek némi készpénze van, Jelge: „Vagyonom”.

Bösendorfer zongora, remek példány, teljesen modern, rövid, keresztúros eladó. Szegedi konzisztoriumi zongorahangoló Cluj, Str. Nőc. Iorga 5.

Jomkippurkot a Haggibbor imaházban elvesztett egy Mirjam imakönyv. Kérem a megtalálót, adja le a kiadóhivatalban.

Sorsjegyjűgynököket keres Erdély nagyobb városaiban erdélyrészi főelárusító: ECONOMIA Cluj, Piata Unirii 23.

Központban különbejárta üres parkolóház szoba, fürdőszobahasználattal, októ. 1-től kiadó. Értekezhetni: We'sz, P. M. Viteazul 17.

— Lapun beeső szukk gel a rendez

— Tilos a országban, birodalmi k ből készült, jövőben a karikagyűri oka a nagy nyegetőbb országban.

— Kétszék be. Buk sok tegnap nescu az eg beszélt, ma betöltés és folytatják.

— Október niu gyulafe restből jele rök szerint október első amikor Mar targujini be

— Szovjet gyében. Buk megyei Var rirt fogtak egy n szemé jött át rom egytt öriz

— Étvág nál gasztr emelési; r rokat, csak a természet rend elhozza dését s meg lemlert roth domány szá hogy a Fere ható hashaj megbetegedé alkalmazhat

V. Vech nagy kokott mélt elpor fma uaru, te Carl Var Irója a te egye. A Améykában mer tette meg az Ath sorozatában szes vászon minden kör unkonban vá köteles sor

„REX” de ajanja leg csilárokat ket.

— Három den megyé közektatási hogy minde tanítói ál

— Kétév ban speciál jelentik: A kétévi bört teológust, a góst követ zálta magá mos aldoza

— SZÁ PARTRAS ből jelent közzt ami tengerész engedélye ben, Kanto Saga nevű részei par átvették a feltűzött s társaik há azt válaszó hogy a pa ellenes cse tus kért us

panellenes aggodott a lampolgáro

HIREK

— Lapunk legközelebbi száma a közbeeső szünet miatt szerdán reggel a rendes időben jelenik meg.

— Tilos az arany karikagyűrű Németországban, Berlinből jelentik: A német birodalmi kormány eltiltotta az aranyból készült karikagyűrűk hordását. A jövőben a házafelek mikkébből készült karikagyűrűt hordhatnak. E rendelkezés oka a nagy aranyhiány, amely egyre fenyegetőbben érezteti hatását Németországban.

— Kétszáz új körorvosi állást töltöttek be, Bukarestből jelentik: A prefektusok tegnap délutáni értekezletén Costinescu az egészségügyi rendszabályokról beszélt, majd kétszáz új körorvosi állás betöltését eszközölték. A konferenciát ma folytatják.

— Október első felében tartja meg Maniu gyulafehérvári beszámolóját, Bukarestből jelentik: Maniuhoz közelálló körök szerint a gyulafehérvári beszámolót október első felében fogják megtartani, amikor Maniu válaszul fog Tatarescu targonjui beszédére.

— Szovjetkuriert fogtak el Tighina megyében, Bukarestből jelentik: A tighina megyei Varnita községben egy szovjetkuriert fogtak el Seosirski Stefan tiraspoli egyén személyében, aki szeptember 18-án jött át román területre. Szálasadójával együtt őrizetbe vették.

— Étvágytalanságnál, gyomorhurutnál, gasztrikus láznál, bélrekedésnél, arisztés; renyheségnél, anyagcsere zavarnál, csalánkiütésnél és bőrvizketésnél a természetes „Ferenc József” keserűvizz kezelhető a gyomor és a belek működését s megszabadítja a testet a felgyülemlett rohadó anyagoktól. Az orvostudomány számos uttorója megállapította, hogy a Ferenc József víz abszolút megbízható hashajtó, s ezért az emésztőszervek megtegedéseinek kezelésénél állandóan alkalmazható.

— Van Vechten: Néger menyország. Egy nagy kokott perzselő és kegyetlen szerelmében elporladó fiatal néger író és egy finomarcu, aranybarnabőrű lány története Carl Van Vechten világírói regénye. Írója a legnépszerűbb amerikai rók egyikke. A Néger menyország nemcsak Amerikában, hanem az egész világon ismertette magát. A könyv most jelent meg az Atheneum 2 pengős könyveinek sorozatában, egyenként 3—400 oldal, 4-szörös vászonkötésben, fehér papíron 60 lej minden könyvkereskedésben, kiadóhivatalunkban vagy Lepagenál Cluj. Kérje a 32 kötetes sorozat teljes jegyzékét.

— „REX” cég Cluj, S. r. Memorandumai S. ajánlja legújabb típusú rádióit, modern csillárokat és villanyfelszerelési cikkeket.

— Három új tanítót neveznek ki minden megyébe, Bukarestből jelentik: A közoktatásiügyi miniszter elhatározta, hogy minden egyes megyében három új tanítói állást létesít.

— Kétévi büntetést kapott a bigamiában specializált exteológus, Bukarestből jelentik: Az ilfovi törvényszék tegnap kétévi börtönrre ítélte Alecu Bonea volt teológust, aki bigamiát és házasságszédelést követett el és valósággal specializálta magát a völegényi hivatásban, számos áldozatát fosztotta ki.

— SZÁZ JAPAN TENGERÉSZ PARTRASZÁLLT KINÁBAN, Tokióból jelentik: A tokiói kínai követ tiltja között amiatt, hogy mintegy 100 japán tengerész a kínai központi hatóságok engedélye nélkül Vangmun kikötőjében, Kanton mellett, partra szállott. A Saga nevű japán aknarakó hajó tengerészei partraszállásuk után nyomban átvették a japán üzletet őriztet és feltűzött szuronnal állottak fel honfitársaik házáj előtt. A japán kormány azt vázolta a kínai tiltakozásra, hogy a partraszállás nem jelent Kínában cselekményt, A japán konzulátus kért ugyanis segítséget, mert a japánellenes propaganda következtében aggodott a Vangmunban élő japán állampolgárok életének biztonságáért.

fejfájás ellen Beretrás parquilla!

— Istentisztelet: Szokkuth ünnep első napjain a Ferdinánd Király uti nagy zsinagógában az istentiszteletek rendje: Vasárnap és hétfőn, szeptember 23—24-én az esti ima délután fél 7 órakor, hétfőn és kedden, szeptember 24—25. napjain a reggeli ima fél 8 órakor musszaf ima 10 órakor, mincha ima 4 órakor kezdődik.

— A NEDVES AMERIKA RAFIZET AZ ITAIMERESBE, Londonból jelentik: Newyork város hatezer vendéglője és kávéháza közül kötezer elhárította, hogy nem ujtija meg italmérési üzemre. Newyork államban jelenleg nyolcezerrel kevesebb sörmérés engedély van érvényben, mint a szesztilalom előtti időkben.

A newyorki értéktőzsdén valamennyi szeszipari érték árfolyama zuhan, mert attól tartanak, hogy a vendéglősök és kávéházak bármely percben piacra zudíthatják eladhatatlan italkészleteiket.

— ELRABOLTA APJÁT LUCIE MICHELLE PÁRIZSI SZINÉSZNŐ, Párizsból jelentik: Le-Mansban Louis Michelle 89 éves magánzó házvezetőnőjével ügyvédje irodájából távozott, amikor két ember rávetette magát és egy autóra hurcolta, amely látszólag az aggastyánra várakozott. Egy harmadik ember a házvezetőnőt akadályozta meg abban, hogy segítségért kiáltson. Az emberrablás az aggastyán leányának szemelátára játszódott le. Kiderült, hogy a leány, aki nem más, mint Lucie Michelle ismert párizsi színésznő, különböző rejtélyes okokból maga raboltatta el a dédapját. A rendőrség megindította a vizsgálatot, de az aggastyán holléte egyelőre ismeretlen.

— Híter három admirálist és hat kapitányt kiléptet a haditengerészet szolgálatából, Berlinből jelentik: Hitler vezér és kancellár rendeletére szeptember 30-án a következő magasrangú tengerésztisztek lépnek ki a haditengerészet szolgálatából: Freyberg, Eisenberg, Altmendingen al tengernagy, Gross altengernagy, Kolbe ellentengernagy, továbbá Krafft, Wehr, Gebhardt, Haeker, Rauch és Schuhmacher tengerészkapitányok.

I.
Tavaszi szerelem!
Fősz.: ELISSA LANDI.
és Henry King. A világ leg-nagyobb zene- és énekkara.

II.
Csókra vár az asszony
Fősz.: GUSTAV FRÖHLICH
és JARMILA NOVOTNA.
A legragvőbb operett-száger.

— Ellenforradalmi megmozdulás az egyik orosz tagállamban? Londonból jelentik: A kalkuttai határvidékről érkezett hírek szerint a szovjethez tartozó Kazakiszánban ellenforradalmi megmozdulás volt. A vörös hadsereg kegyetlen volt tüzérést és harcba vetni s össze lövette a lakosság házeit. Számos halottja van a tüzérést tüznek. Az ellenforradalom leveretése után több mint 15 ezer személyt internálótáborokba hurcoltak.

— Dr. Radnay s neje Fenyés Janka tánciskolája — Karolina tér 2. szám, emelet — megnyit. Beiratkozás, érdeklődés naponként este 7—8-ig. Magánórák egész napon át. Minden szombaton és vasárnap este gyakorló táncóra (Koszoru).

— Egy új bukaresti napilap tündöklése és bukása, Bukarestből jelentik: Az ilfovi ügyészség bünvádi eljárást indított „odosio Cutareiu, Constantin Vasiliu, Vizu Vasile és Vasile Pintiu nevi egyének ellen, akik nagy reklámmal egy „Orizont” című lapot alapítottak, amelyből azonban csak két számot jelentettek meg. A lapkiadóhivatalhoz kauziós alkalmazottakat vettek fel akiknek 300 ezer biztosítékát elszikkasztották.

— Angol kaesa egy Habsburg tervről, Londonból jelentik: Azt a kalandosan hangzó hírt közli ma reggel a Daily Telegraph, hogy Titulescu román külügyminiszter legközelebb Budapestre készül utazni és látogatása a Habsburg-dinasztia uralmának helyreállításával függ össze, ezért nagyjelentőségű. Titulescu írja a Daily Telegraph — tudvalegileg ellenzi a Habsburgok visszatérését, de hajlandó a román kormányt és Románia közvéleményét megnyerni egy más megoldás számára. Arról van szó, hogy ne Ottó királyi, hanem Antal főherceg, Ileana román királyi hercegnő férje legyen magyar király.

— Külföldi bizantinológusok Romániában, Bukarestből jelentik: Tegnap egy ruszusuki hajóval több külföldi tudós érkezett az országba, akik a szófiai bizantinista kongresszuson vettek részt. A tudósok lorga professzor meghívására jöttek és meglátogatják az ország főbb pentjait.

— Kínai erkölcsnemesítő mozgalom, Londonból jelentik: A kínai erkölcsnemesítő mozgalom már eddig is több városban nagyobb sikereket ért el Peking főpolgármestere öt dollár bírságot rótt ki a harisnya nélkül járó nőkre. Kantonban fogházbüntetést terhe alatt tiltották a nők és férfiak együttes furdését. Cseikiang tartományban a nők cigarettázását, Manesangban a meztelen vállak dívatját tiltották be. Kiangsu tartományban megtiltották a diákleányoknak az arcfesték, ajakpirosító vagy puder használatát, a haj fodrosítását és a mélyen kivágott ruhák viselését.

— HANGTOMPITÓK A HADIREPÜLŐGÉPEKEN, Londonból jelentik: Az angol légügyi minisztérium nagy erőfeszítéseket tesz, hogy a kínai repülőgépek motorjainak hangos bugását hangfogókkal tompítsa. A kísérletek ebben az irányban jelentős eredményeket mutatnak fel s mint a lapok írják, most már valamennyi bombavető repülőgépet, elsősorban azonban az ugynevezett éjszakai bombavető repülőgépeket felszerelték ilyen hangfogókkal, amelyek a motorok zaját a minimumra csökkentik. A lapok szerint tizenöt méter magasságban haladó repülőgép motorjának zaja nem volt nagyobb, mint egy autómotor jár mája. Nyolcszáz méteres magasságban haladó bombavető repülőgép zaját egyáltalán nem hallották.

— Kétféle egyházi szertartás lesz az angol herceg esküvőjén, Londonból jelentik: Négy napos tanácskozás után megállapították György herceg és Marina görög hercegnő november 29-i esküvőjének programját. Két esketési szertartás lesz amelyek közül az egyik a Westminster apátság templomában folyik le. Ezt görög ortodox esketés fogja követni.

— Senki földje, Guido da Verona az új olasz irodalom egyik legkiemelkedőbb alakja. Forró levegője, nagy feszültség, felkeltette a menettel pereget, mégis mélyen jár, kitűnő regényei közül a Senki földje a legérdekesebb, legértékesebb, 200 oldalon, díszes vászonkötésben, a korábbi 228 lej helyett most 54 lej minden könyvkereskedésben, kiadóhivatalunkban vagy Lepagenál Cluj. Kérje az Athenaeum sorozat jegyzékét.

— 80 éves múltam, mert Igmandi-t ittam. Minden héten egyszer, fél pohárral reggel.

— Izsák Laura Wienben végzett zongoratanárnő a legmodernebb hallást és ritmust fejlesztő, improvizálást gyakorló „Tonika-Do” módszerű tanítást megkezdte. Külön kurzus kis gyermekek, kezdők és haladóknak. Előkészítés konzervatóriumi vizsgákra. Értekezni 5—7-ig Piața M. Viteazul 39.

A gyomortágulás

gyakran a gyomorsavtútelenség következménye. A gyomorban felgyülemlett sav ugyanis a bevető táplálék erjedését okozza, ami kellemetlen, sőt fájdalmas gyomorfejtéssel jár. Hogy elkerüljük a gyomortágulást, szedjünk egy fél kávéskanálnyi Magnesia Bisurata-t étkezés után, vagy a fellépő fájdalmak esetén. A Magnesia Bisurata semlegesíti a savat, megakadályozza a gázok képződését és eljéti veszi a gyomorégésnek, a gyomor teltségnek, a savanyu ízű felbőfőgésnek, a rossz emésztésnek és rendszeres, egészséges emésztést biztosít. Minden gyógy-szertárban kapható. Egy üveg ára 75 lej, nagyobb gazdaságosabb csomagolásban 110 lej.

— Nass Sári testképző és mozgásművészeti iskolájában a csoporttanítás úgy a gyerektorna és tánc csoportokba, valamint a felnőtt és testi tisztviselő csoportokba és tantervképzőbe otk, 1-én megkezdődik. Beiratkozás d. e. 11—12-ig és délután 5—7-ig str. Neucelea 2. (Korniss u.) Renner palota I. kapu.

— Hevesi Piroka zongoraművész és Pfeiffer Alfréd operanékes, énektanár nyaralásukból hazakerkeztek. Lakásukon találhatók d. e. 11—1-ig, délután 4—7-ig. Str. Memorandului 10.

— Ügyvédi hír, Michel Landau volt országgyűlési képviselő irodáját Bukarestbe Str. Gandului 18 alá helyezte át. Jog- és közigazgatási ügyekben fogad d. e. 8—10-ig és d. u. 7—9-ig.

— Ujraválasztják a görög köztársasági elnököt, Athénből jelentik: A kormány és az ellenzék pártja között tárgyalások folynak aziránt, hogy újra biztosítsák az új elnökválasztás során is Zaimis jelenlegi közársasági elnök újabb elnöksége.

FIGYELEM!
Tíz finom cigarettá csmagolásban 12 lei
A CIGARETTA NEVE UNIREA
12 lejért 10 UNIREA cigarettát kaphat szép dobozba csomagolva. AZ UNIREA CIGARETTÁK nikotínmentesítve vannak, szópoka nélkülük, alakjuk nagy és elegáns. AZ UNIREA CIGARETTÁK megőrzik illatukat és egyesület magukban a legfinomabb cigaretták ízét és aromáját, amellyel, hogy NIKOTINMENTESEK.
SZIVJON UNIREA CIGARETTÁT!!

— Franciányelvű szórakoztató összejövetelek, játékok, irodalom, gyermekeknek, felnőtteknek, kor és tudás szerint. Igen olcsó árak. Díjta an próbaórák. Gergely Kató Calea Motilor 58, Telefon 6.66.

— PÁLYAZAT. Keresünk a következő tanévre egy Bet Jakob tanítónőt. Ily képesítés birtokában küldjék be ajánlataikat eddigi működésük megjelölésével f. hó 28-ig a Szinaj Talmud-Tóra Egyesület címére Cluj, Str. Berthelot 11. címre. Fizetés havi 3000 lej.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Pótvizsgálatot rendelt el a Skoda-bizottság Zeletzky jegyzőkönyveinek meghamisítása ügyében

Popescu Pausesti előadó nem tartotta elegendőnek a hadbíróági vizsgálatot. Stefanescu Amza kijelentette, hogy állandó megfigyelés alatt tartotta Zeletzkyt

Bucaresti. Bukarest, szeptember 22. (Az Uj Kelet tud.) A Skoda-bizottság péntek éjszakai ülésén Stefanescu-Amza tábornok kijelentette, hogy nem tud felvilágosításokat adni a jugoszláv és román árák közötti különbséget okáról. Azt hiszi, hogy ha az ágyukat beföldön gyártották volna, azok kevesebbe kerültek volna. A Románának felszámított árák mindenestre magasabbak, mint Jugoszlávia árai. Mint hadügyminiszter tárgyalásokat kezdett az árák módosítására, de a Skoda-cég ezt hajlandó lett volna szerződésben ásnak tekinteni, és ebben az esetben milliárdos pert indíthatott volna az állam ellen.

Stefanescu figyelte Zeletzkyt

Calinescu: Megállapítom, hogy a Skoda cég nyomást gyakorolt önre. Jobb lett volna, ha ön presszionálja a Skoda-céget. Meg kell állapítanom azt is, hogy önnek nem volt bizalma Zeletzky iránt.

Amza: Annymira nem, hogy állandóan szigorú megfigyelés alatt tartottam és informálódtam róla, hogy milyen tisztekkel és személyekkel áll összeköttetésben. Ki akartam utasítani az országból, de csak azt tudtam elérni, hogy a romániai képviselőt vezetését elvették tőle.

Beismeri ezután, hogy az árák kérdésében nem kért jelentést a prágai román követségtől, mely véleménye szerint nem is tudott volna kellő tájékoztatást nyújtani.

Calinescu: Igaz, hogy az árákat a 300 millió lejes jutalék drágította meg és hogy ebben a dologban Sica Popescu tábornoknak is része volt?

Amza: Erről beszéltek, de nem volt pozítív bizonyíték. Megkérdeztem Coandescu és Sica Popescu tábornokokat, hogy mit tudnak a jutalékról, de nem kaptam olyan választ, amelynek alapján eljárást indíthatam volna valaki ellen.

Rudescu tábornokot hallgatták ki ezután, aki szerint a resicai üzemek képesek volnának megfelelő ágyukat és lövegeket gyártani. Az ehhez szükséges berendezés nem került volna nagyon sokba. A munkásokat az országban kell gyártani és ez meg is valósítható.

Az iratok hamisítása ügyében bevezetett vizsgálat

A bizottság szombaton délelőtt folytatta ülését. Popescu Pausesti képviselő felolvasta érdeklődéssel várt jelentését, a Zeletzky kihallgatási jegyzőkönyvében állítólag elkövetett hamisítás kivizsgálásáról. A hamisítással Uica tábornokot, Pomponiu ezredest, mint értelmi szerzőket és Hagi Stoica őrnagyot, valamint Ilie őrmester jegyzőt, mint a hamisítás tényleges elkövetőjét vádolták. A képviselő a bíróság elé terjesztette a hamisítás ügyében produkált bizonyítékokat és ellenbizonyítékokat. Maniu szolgáltatta be a bizottságnak a büntény fényképfelvételt, melyhez az eredetit is megtalálták.

Ez a kézzel írt oldal Zeletzky, Maniu és Boila találkozásairól szól, a szöveg pedig két különböző kéztől, Ilie jegyzőtől és Pomponiu ezredestől származik.

Egy második ívet, amely ugyanezt a szöveget tartalmazta, Ilie jegyző lemásolta. Az iratok között van egy jelentésről szóló másolat is, amelyet Pomponiu ezredes terjesztett Uica tábornokhoz.

Ezen Uica tábornok megjegyzései vannak, valószínűleg azzal az utasítással, hogy ilyértelmi kérdéseket intézzenek Zeletzkyhez.

Terhelő bizonyítékoknak tekinthetők Maniu, Ilie Lazar és Vasile Cluj tanúk által bizottság előtt tett vallomásaik és

Macek, valamint Albisor jegyző írásba foglalt tanukihallgatása, melynek adatai már általánosan ismertek.

A tisztek védekezése

A hamisítással megvádolt katonatisztek ellenbizonyítékul vallomást tettek. Uica tábornok, Pomponiu ezredes, Pruteanu ezredes, Hagi Stoica őrnagy és Ilie jegyző egyöntetűen azt állították, hogy a hadbírószágon szakosos volt, hogy Pomponiu ezredes jelentést tegyen Uica tábornoknak a fontosabb perekben. A hadbíróügyesek jegyzet-kivonatokat készítettek a vallomásokról. Pomponiu ezredes számára, hogy az ezredes a maga részéről jelentését elkészíthesse. Az inkriminált

bizonyítékok tehát csak ezek a jegyzetek lennének.

azt pedig nem lehet megállapítani, hogy kik tüntették el azokat a hadbírószágon irattárból.

Zeletzky összes kihallgatási jegyzőkönyveit egy irta alá, hogy azokhoz semmit nem lehetett hozzátenni.

Popescu Pausesti jelentését azzal a szenzációs kijelentéssel fejezte be, hogy pótvizsgálat levezetését tartja szükségesnek.

A bizottság rövid tanácskozás után elfogadta Popescu Pausesti indítványát és a beidézett tanuk újból való kihallgatását rendelte el.

Papen a németországi katolikus szervezetek feloszlátását kérte Hitlerrel

Berlin, szeptember 22. Von Papen volt birodalmi alkancellár jelenleg Németország bécsi követe nyilatkozatot tett közzé, amelyben többek között kijelenti, hogy indítványozta Hitler kancellárnak a vezetésére alatt álló német katolikus szervezetek feloszlátását.

— Ezt a feloszlátást — mondja a nyilatkozat — már a szeptember 19-i dekrétum is elrendelte. A Német Birodalom és a Szentszék között 1933-ban létre jött egyezség, amely szabad működést biztosít a katolikus egyháznak, fülöslegessé teszi egy pártnak a létezését, amely a katolikus érdekeket védje.

A német katolikusok egyesülete átme-

neti harcot kezdett némely férléértés meőzőzésére és harcolni az előitéletek és az esetleges jogtalanságok ellen.

— Hitler kancellár — mondja tovább a nyilatkozat — több ízben kifejtette a német nemzeti szocialista állam szemzögét a keresztény katolikus templommal kapcsolatban. Azt kívánja teljes szívéből, hogy egyezség jöjjön létre az állam és az egyház között. Ma, amikor az állam és a nemzeti szocialista párt egy és ugyanaz, nyugodt, hogy az ország belső békéjének munkája a legboldogabb eredményhez vezet a kancellár és munkatársai erejével.

Veszélyben forog a lengyel zsidók polgári egyenjogúsága?

Közeledés észlelhető a lengyelországi nemzeti demokraták és a kormány körei között. Folytatják az amerikai-orosz tárgyalásokat

GENF, szeptember 22. Oroszországnak a Népszövetségbe való felvételével kapcsolatban tovább folynak a viták, de ugyanakkor a nemzetközi együttműködésre vonatkozó tárgyalások is. Washingtoni jelentés szerint az Egyesült Államok és Szovjetország között 15 nappal ezelőtt félbeszakított tárgyalásokat ma folytatták. Hull miniszter hosszabban tárgyalt Trojanovszkij orosz nagykövettel.

A svájci szövetség tanács Bernben tartotta ülését, amelyen Pillet ezévi svájci szövetségi elnök köszönetet mondott Mottának, a politikai osztály vezetőjének és Svájci népszövetségi főmegbizottjának a szovjetnek a Népszövetségbe való felvételénél előterjesztett svájci hivatalos álláspont ismertetését. Az ülés további folyamán kimondták, hogy egyelőre eltekintenek a kötelező munkaszolgálat bevezetésétől.

Berger-Waldenegg osztrák külügyminiszter hétfőn utazik vissza Genfba. Politikai körökben érdeklődéssel tekintenek Doumerg francia miniszterelnök hétfői rádióbeszéde elé, amelynek keretében ismerteti a kormány munkapro-

gramját és kiterjeszkedik külpolitikai kérdésekre is.

A Jugoszlávia és Franciaország között folyó tárgyalások jelentős eseménye lesz Sándor jugoszláv király párizsi látogatása. A király október 9-én Jugoszláv hadihajón érkezik Marseillebe. Tizedikén vonaton folytatja útját Párizsba. Nem tudják, hogy a királyt elkíséri-e utjára a királyné is.

Közeledés a lengyel kormány és ellenzéke között

PRÁGA, szeptember 22. Lengyelország genfi lépése a kisebbségi védelmet illetően, máris megszűlte a maga kihatásait a lengyelországi politikai életben. A lengyel zsidóellenes erők most már nemcsak a zsidó kisebbségi jogok, hanem a zsidó polgárjogok ellen is meghirdették a harcot. Beck külügyminiszter genfi nyilatkozata nyomán közeledés észlelhető a kormánnyal eddig éles harcban álló nemzeti demokraták és a kormány körei között. A nemzeti demokraták a kormánykörökkel együtt üdvözlik Beck bejelentését, mely szerint Lengyelország feladja a kisebbségi védelemre vonatkozó szer-

Advocat dr. Paul Feiger
Galac, Str. Brătii No. 51.

zódést, de ugyanakkor követeli, hogy változtassák meg a lengyel alkotmányt oly értelemben, hogy ezáltal a zsidók polgári egyenjogúsítása is megszűnjék. A lengyel szociáldemokraták lapja, a Robotnik, a következőket írja:

„Miután közeledés látható a nemzeti demokraták és a kormány tábora között, figyelembe kell venni, hogy a kisebbségi kérdés és általában az államnak a zsidókhöz való viszony volt az utóbbi időben az egyetlen elvi különbség, mely a kormány köréit a nemzeti demokratáktól elválasztotta. Az összes többi differenciák személyi természetűek. A két front ideológiája mindinkább egybe folyik és ha nem volnának más személyi megfontolások, a két ellenfél nyomban egymás karjaiba esne. Hiszen a kormány olyasmit vitt keresztül napjainkban, amit a nemzeti demokratákról is alig tételtek volna fel: paktumot Hitlerrel.”

A Lindbergh bébi-ügy szenzációs fejleménye: 200.000 külföldi munkást, mint nem kívánatos idegent kiutasítanak Amerika területéről

Newyork, szeptember 22. A Lindbergh bébi elrablásával gyanúsított Hauptmann letartóztatásáról szenzációs jelentőségű kormányhatározat robbant ki. Mint a newyorki lapok írják, a kormány elhatározta, hogy Amerika területéről 200 ezer külföldi munkást, mint nem kívánatos idegent, kiutasít az ország területéről.

A newjersey rendőrség egyébként megállapította, hogy Hauptmann az egyik helyi asztalosüzemben mint munkás dolgozott. Az a létra, amelyet a bébi rablóit feltűk elkövetésére használtak, ugyanabból a faanyagból készült, mint amit ebben a műhelyben használnak.

Vita az angol sajtóban a kisebbségi kérdésről

LONDON, szeptember 22. A sajtó továbbra is foglalkozik a kisebbségek kérdésével. A Times Gilbert Murray levelét közli, aki fenntartja az egyezmény módosításának szükségességét és a kisebbségvédelem kötelezettségének kiterjesztését az összes államokra, amelyeknek területén kisebbségek laknak. A levélíró azt állítja, hogy a zsidókat külön kategóriába kell sorozni. Ez a vélemény megegyezik Dickinson tegnap kifejtett álláspontjával és fontos, mert az angol közvélemény nézetében mutat rá a kisebbségek kérdésére.

— Negyvenzer amerikai tengerész sztrájkba lép. Newyorkból jelentik: A tengerészek szövetsége az Atlanti óceán és a Mexikói öböl valamennyi kikötőjére október 8-ra elrendelte a sztrájkot. A sztrájk az Eastern- és a Black-Diamond hajózárságok kivételével valamennyi hajózási vállalatot érinti. A szövetség 40.000 tengerész sztrájk balépésére számít.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt.
nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10.
Telefon: 9-77.

Cenzurat

Taxa plătite în No. 2247

10. Telefon Havonta évre 600, földre: H. félére 12. detések d. KELET- d. dóság egy. Cikkekink rás megj

A kétféle

A vizsgá...
Iberális k...
hittük vol...
bármij is m...
ket.
Most p...
regisztráln...
tet, amelyt...
cikket ír...
A Patria...
hogy a kor...
dély veze...
— merő vé...
a nemzeti...
állásokba...
A rendő...
rendőrkasz...
állniok a...
bizottság...
afejől, tud...
gét vagy s...
A követk...
fűlész-vise...
kívül érde...
egyszerű m...
delt el a k...

Dr. Flori...
vezérfelügy...
cásan, a ve...
tjeganu S...
kvesztora...
turaj itkát...
helyi rendő...
ügyelőhelye...
des, brass...
volt kolozsv...
chitá Ioan...
főnök, Ne...
rendőrfőnök...
rendőrfőnök...
temesvári k...
tus aradi k...
a Patria k...
emberek és...
ország nyug...
kedése.

Ezeket az...
kenységük...
kisebbségi...
lik a bukret...
Érdekes...
De lassul...
rendőrfőnök...
A Patria

„A korm...
törvénytele...
ség nélkül...
elfávoitása...
váltott ki...
tisztségelők...
mindazok...
szármánya...
döntöttek...
a vizsgáza...
landók ma...
és elfávoit...
nek és köz...
orvoslást a

A hivat...
fűlészviselő...
ponáló gesz...
hitt vizsgá...
A törvén...
vényesség...
kell védeke...
erre a dies...
Itt azonb...
bennünk a...
vizsgájának...
törvénytele...
miniszter...
volt, mint a

Ugyanakk...
viselők, ak...
állam vizsg...
ték a paran...
kalmunk vo...
melyben sz...
siroztak „a...
vénytelen b...
Vajjon a...
tékben jog...
hogy a ren...
el a vizsgá...
ha a kisebbs...
joggal és u